

A férfi, aki örökké a Luxembourg-kertben ült

Valójában egész életében a történetnélküliségre vágyott. Arra, hogy ha fölébred, és fölnyitja a szemét, a legcsekélyebb rezdülés se legyen sem a környezetében, sem benne. Ne legyen sem valaki, sem senki. Legyen az állapota megnevezhetetlen, térről és időről levált, anyagtalan, a létezés teljességét kitöltő, kimutathatatlan párlat. Erre vágyakozott, és egyszer csak ott volt, anélkül, hogy elindult vagy megérkezett volna.

Az ágy lábánál állt, és a takaró makulátlan, fehér huzatán fodrozódó, szűrt napfényt nézte. Percekig tartott a csönd, aztán meglebbent a test, és kivált belőle egy leheletnyi fátyol. A megdöntött ablak résén át kiszököknt a szabadba, és neki már csak követnie kellett a vitorlázást. Nem esett nehezebbre, a másik mindig várta, és így vezette át a közeli kertbe.

Az ágy lábánál állt, és nézte a műszereket. Nem *voltak* egyedül. Kissé mögötte, az ajtó felé, még ketten álltak. A férfi tudott a jelenlétükről, de nem érzekelte őket. Próbálta lekapcsolni tudatát az ágyról, és csak a kijelzőket figyelte. A megmegvillanó fényjeleket, a folyamatosan változó grafikus és alfanumerikus jeleket, a szabályszerűen ismétlődő hangokat. Két kezével az ágy lábtámlájának felső rudazatát markolta, mintha át akarná tolni az ágyat a szemközti falon. Később kinyújtotta az ujjait, és egyik kezét tenyérrel rátámasztotta a rúdra, másik kezét pedig a kézfejére emelte. Az a képtelen és kényelmetlen érzés merült fel benne, hogy vajon nem udvariatság-e, ha túl sokáig vár. Mert nyilvánvaló volt, hogy neki kell kezdeményeznie.

Az ágy lábánál állt, és továbbra is a műszereket nézte. A szobában jelenlévők már visszaléptek mögé. Egy pillanatra megrezsent, és ösztönösen az ágy felé kapta a tekintetét, mert hirtelen sziszegő hang hallatszott a fej felől, mintha egy fölfújtt léggömb száját egy pillanatra megnyitották volna. A linóleum röviden megcsikordult a férfi mögött, de még mielőtt hozzáléptek volna, jelezte egy néma fejmozdulattal, hogy nincs szüksége magyarázatra. Többé már nem fordult vissza a néma műszerek felé. Először csak a fejtetőt nézte, a koponya alatt meggyűrődött, fénytelen, halott hajtincseket, és csak lassan csúszott le a tekintete a homlokon, az orr vonalát követve. Nem akarta elveszíteni az önuralmát. Újra megmarkolta az ágytámlát, mert úgy érezte, elhatalmasodik rajta az ámok, neki ront a *másiknak*, és föltépi arcán a bőrt, mert a szemeket akarta, a szemét, legyen akár halott, de nyitott, ne így, befalazva. Az orrból kikanyarodó, katéterszerű cső látványa hirtelen újra eltárgyasította az arcot, és ez visszaadta a férfi önuralmát. Tekintete az áll magasságában egy pillanatra még elidőzött, esetleg láthatóvá válik a lepedő felső szegélye és a csövek között egy hajszálnyi bőrcsík, de már sem-

mit sem tudott belőle fölfedezni. Lecsúsztotta a tekintetét a koponyáról, és a takaró makulátlan, fehér huzatán fodrozódó, szűrt napfényt nézte.

Már reggel elbúcsúzott tőle, amikor még ketten voltak a szobában. Amikor bejött az orvos és az asszisztense, már az ágy lábánál állt, és jelezte, ott is marad. Valójában szólni akart. Kinyitotta a száját, és megpróbálta kitolni a levegőt a torlán át, de mintha hirtelen lebetonozták volna a tüdejét, vagy még lejjebb, mert a gyomorszája is elszorult, egy pillanatra úgy érezte, megfullad, szeme kidülledt, végül kissé oldalra fordult, és csak a fejével intett. Az orvos az ágyhoz lépett, a nővér a műszerekhez, néhány másodpercig valamiféle műveletet végeztek közösen, nem lehetett egyértelműen megállapítani, hogy a készülékekkel foglalatostkodnak-e, vagy az ágyban fekvővel. Majd egymás után több rövid, halk kattánás hallatszott, a műszerek elnémultak, a két kórházi alkalmazott pedig szinte észrevétlenül eltűnt a férfi hátterében.

A könnyű szellő csak a leveleket mozgatta az ablak előtti platánfán. A billegő, rezgő levelek között átszökő napfény fodrozódva hullámozott a fehér takarón. A férfi arra gondolt, hogy ha több bátorsága lenne, odalépne az ágy oldalához, és kitakarná a testet, átadná a fénynek, a melegségnek, a fodrozódó hullámozásnak, de félt attól, hogy már semmit sem találna a test helyén, pusztán csöveket és tartályokat. Hirtelen tanácsalanná vált, nem tudta, mostantól mi a teendő. Tétovázva oldalra fordult, de még mielőtt a mögötte állók értelmezheték volna a szándékát, visszakapta a tekintetét. A takaró egyre világosodott, mintha magába szívná a fény, és egyre áttetszőbbé tenné az anyagot, de alatta sem dereng föl más, mint ugyanaz a fény. Egy pillanatra az volt az érzése, üressé vált az ágy, amikor egyszer csak kirajzolódtak a fénylő derengésben a test körvonalai, és belsejéből föllebbent egy lehetni fátyol. A hullámozás szemmagasságba szökkent az ágy felett, majd oldalra lendült, és kiröppent a megdöntött ablak résén át a szabadba. A férfi elmosolyodott, megfordult, és a mögötte várakozók felé biccentett. Az orvos kikísérte a folyosóra, a nővér pedig bent maradt a kórteremben, elrendezni a tárgyakat.

Az orvossal naponta többször is beszélt. Ismerte régebbről, bízott benne, már amennyire az orvostudományban bízhatott. Akkor délután véletlenül futottak össze a folyosón. Néhány mondatot váltottak, talán nem is csak róla, és már szinte elváltak, amikor az orvos kissé szórakozottan visszafordult, és mintha csak elfelejtett volna valami csekélységet, arra kérte a férfit, menjenek be az irodájába. A férfi látszólag egy pillanatra tétovázott, de egyszerűen csak lassabban jutottak el értelméig még a leghétköznapibb mondatok is. Az orvos, amint beléptek, hellyel kínálta a férfit, aztán maga is leült, előbb a cipőjét nézegette, aztán ráemelte tekintetét a férfira. A férfi ösztönösen, alig észlelhetően biccentett kettőt a fejével, mintegy jelezve a másíknak: csak bátran, tudja, mi következik. Valójában nem tudta pontosan, csupán abban volt bizonyos, végleges hírt kap majd. Aztán látta, hogy mozog az orvos szája, a szavak értelmét is fölfogta, noha mintha teljesen légüres, néma térben ült volna, ahol még a saját testének zörejeit sem hallotta. Kifejezéstelen arccal nézte a szemközt ülőt, és amikor észrevette, hogy már nem mozog a szája, csak annyit mondott: rendben, akkor legyen úgy, de várják meg a másnapot, a napfelkeltét, sőt azt szeretné, ha egy kicsit tovább is várnának, amíg beesnek az ablakon az első nap sugarak. Természetesen, mondta az orvos, aztán szinte egyszerre fölálltak, és férfiasan kezét ráztak, mintha egy sikeres üzletet kötöttek volna meg.

Az orvos már elment, a férfi még mindig az ajtó előtt téblábolt. Aztán a szemközti falnál lévő székhez lépett, és leült. Bámult maga elé, egy teljességgel különálló, másik dimenzióba, amelyben pusztán testének tömege volt jelen. Pillanatok vagy földtörténeti korok teltek el, állapotának mindegy volt. A kinyíló ajtó rántotta vissza az eszméletbe, az ajtónyílásban állva maradt alkalmazott látványa. Kezét még a kilincsen tartva a férfira nézett, és pusztán a pillantásával és egy parányi biccentéssel jelezte, készen van. A férfi fölállt, mintegy átvette a kilincset a nővértől, és a nyílásba lépett. A nővér, miközben helyet cseréltek, tapintatosan közölte, a szobacsengővel bármikor jelezhet, ha valamire szüksége lenne. A férfi szórakozottan bólintott, noha nem értette, mire vonatkoznak a nő szavai. Egyedül lépett be a szobába, és hangtalanul becsukta maga mögött az ajtót. Az ágy fejtámláját egy fokozattal feljebb állították, és minden műszert eltávolítottak a közeléből. A koponya üresen feküdt a párnán, a takarót is kissé lejjebb húzták a testen, a fedetlen kulcscsont pereméig. A haját megigazították, két karját pedig betámasztották oldalt a takaró és az ágykeret közé. A férfi az ágyhoz emelt egy széket, és az ablakkal szemben, az ajtó felőli oldalon az ágy mellé ült. Valójában nem tudta, miért van ott. Nem tudta, mi értelme a jelenlétének, a másik jelenléte nélkül. Különösnek érezte, hogy napok óta a legnagyobb önfegyelemre volt szüksége ahhoz, hogy ne bögje el magát minden pillanatban, most meg egyáltalán nem tudna sírni. Egy film jutott eszébe, a főhős ott ül az ágy mellett, halott felesége mellett, és lassan, drámaian sírni kezd. A rendező egyszer azt nyilatkozta, hogy a jelenetet többször föl kellett venniük, mert a színész nem tudott sírni. Végül szembeült vele, és beszélni kezdett hozzá. A színész nézte a halottat, hallgatta a szemben ülőt, és sírni kezdett. A férfival szemben azonban nem ült senki.

Valójában egyetlenegy nap volt az egész. Csupán a napszakok váltakoztak, de az is csak akkor érte el tudatát, amikor ott ült az utolsó délután az orvos szobájában, figyelte a láthatatlan, hermetikusan hangszigetelt üveg mögött lassan mozgó ajkat, a nyílt, meleg tekintetet, és hirtelen észrevette az alak mögötti sötétséget. Miután elhagyta a klinikát, próbálta összeszámolni a napokat, de egyszerűen képtelen volt elválasztani egymástól az órákat, ottléte az idő egyetlen, mozdatlan folyamatába ágyazódott. Először azt sem tudta pontosan, hol van. Sem ő maga, sem a másik. Egyik folyosóról a másikra szédelgett, egyik székéről a másikra ült, és mindig várt valamire. Rendszerint különböző kórházi alkalmazottak instrukcióit követte. Kezdetben megpróbált kezdeményezni, különböző kérdéseket tett föl, választ azonban sohasem kapott a kérdéseire, mindig csak a viselkedésével foglalkoztak, előzékenyen és udvariasan, de kizárólag felszólító módban, hogy üljön le, és várjon türelemmel, vagy fáradjon át egy bizonyos jelű vagy számú zónába, és várakozzon ott; legyen egészen nyugodt, minden tőlük telhetőt és orvosilag lehetségest megtesznek, de egyelőre semmiféle felvilágosítást nem adhatnak, stb. A férfi végül nem kérdezett semmit, ült szótlanul a folyosón, és ahogy bizonyos időközönként a legkülönfélébb tárgyakat tologatták előtte ide-oda, ugyanolyan közömbös engedelmességgel változtatta a helyét a metsző fehéren világító, kontúrok nélküli aknában.

Az a képtelen érzése támadt, hogy egy teljességgel idegen, feloldhatatlanul természetellenes helyzetbe került. Úgy érezte, semmiféle természetes gesztusra nem képes. Tudta, hogy meg szeretné érinteni, de nem érezte, hogy miképpen.

Meg szerette volna érinteni, mert esetleg még ott van, valahol a testben, és föltétlenül éreztetni szerette volna vele, hogy ő is ott van. Tétován előrenyújtotta a kezét, rátette a másik kézfejére, és akkor hirtelen, mint ahogy a vírusok nyitják meg a beleket, kirobbant belőle a bőgés. Ne haragudj, hajtogatta értelmetlenül, és bőfögve, a csuklástól rázkódva habzsolta, nyeldekelte a könnyeit. Aztán kissé előrehajolt, és a tenyerébe fogta a halott arcot. Még meleg volt, mint a takaró alatti, reggeli test. És megkívánta ezt a testet. Le szerette volna rántani róla a takarót, ráfeküdni, rásimulni, mint lány folyadék, pontosan fölvenni az alakját, körbejárni, bevonni minden oldalról, hermetikusan lezárni, hogy ne szökhessen ki belőle a melegség, és így tartani, megtartani az öröklétig. Arra ébredt, hogy valaki finoman megérinti a vállát. Fölnézett a teljesen sötét szobában, csak a mögötte félig nyitva maradt ajtón át szűrődött be a fehér fény. Minden rendben, kérdezte a nővér. A férfi elmosolyodott, és bölintott. Ugyanakkor eszelős pánik kerítette hatalmába, hogy nem maradhat itt, mennie kell, és a másik sem maradhat. Mert ha neki mennie kell is, és akár soha többé nem is jöhetne vissza, de legalább a másik maradhatna, legalább őt ne vinnék el. Összeszorította állkapcsát, a szeme kigúvadt, úgy meredt a halottra. A nővér türelmesen állt mögötte, majd azt mondta, szinte csak suttogta, hogy a férfi, amennyiben szükségét érzi, még nyugodtan maradhat, és föl kínálta neki a lehetőséget, hogy hoz neki egy kávét vagy teát. Ez a váratlan gesztus hirtelen visszarántotta a férfit, napok óta először, egy ismerős hétköznapi világba, és kis híján elröhögte magát arra a gondolatra, hogy esetleg itt teázzon vagy kávézzon egy halottal, a halott feleségével.

Többször szólíhatták már, mert egyszer csak arra lett figyelmes, hogy szinte egész látóterét kitakarja egy világos, mozdulatlan arc, ahogy hozzáhajol és kérdő hangsúllyal a nevét mondja. Majdnem összefejeltek, ahogy esztelenül fölugrott, mint aki egy rémálomból próbál menekülni. Bocsásson meg, azt hiszem, elaludtam, mondta a férfi. Az arc gazdája kedvesen elmosolyodott, és közölte a férfival, hogy megnézheti a feleségét, de nem mehet be hozzá. A férfi bölintott, a másik pedig elindult nyilván abba az irányba, ahonnan érkezett. A férfi némán követte. Több fotocellás, automatikusan nyíló ajtón mentek keresztül, majd beléptek egy sötét előtérbe. Kérem, várjon itt néhány pillanatig, mondta a nővér, és mintha csak egy színházi előadás részesei lettek volna, hirtelen eltűnt a sötétségben. A férfi tanácstalanul toporgott a félhomályban, meresztgette a szemét, majd hirtelen a szemközti fal mögött lassan emelkedni kezdett a redőny. A férfi előrébb lépett, egészen közel a teljesen szabaddá váló üvegfal felé. Vele szemben, egy katófalkszerű emelvényen, egy ágy állt. A hosszanti tengelyétől minden irányba, mintha egy sokcsápú képződményt helyeztek volna oda, számtalan csó kigyózott az ágy körül álló műszerek felé. Hang nem szűrődött ki a teremből, csak a készülékekből sugárzó fényjeleket lehetett látni. Mintha beljebb akarta volna tolni az üvegfalat, föltámasztotta két tenyerét a lapra, és annyira megdöntötte a fejét, hogy homloka az üveghez koppant. Ettől megriadt, tett egy lépést hátrafelé, és ekkor észrevette, hogy a csövek között egy emberi koponyának kell lennie, mert mintha a vezetékek árnyékai között egy arc vonásait vélte volna fölfedezni. A szem és az orr részletét biztosan felismerte, a száját azonban teljesen eltakarták a szerelvények. A nővér újra előlépett egy nem egyértelműen meghatározható, szürkésfekete, vattás nyílásból, odalépett az üvegfal előtt állóhoz, és mintegy

nyomatékosítva a látvány bizonyosságát közölte, sajnos, egyelőre nem mehet be a feleségéhez. A klinikai tartózkodása alatt még háromszor vezették be ugyanabba a sötét előtérbe, szembe a hatalmas akváriummal, amelynek mozdulatlanul áramló, elérhetetlen közegében állítólag a felesége lebegett, mint egy néma, arc-talan, mélytengeri kreatúra.

A férfi jelezte, hogy nem kér semmit. Aztán fölállt, mert udvariatlannak érezte, hogy ülő helyzetből szólítsa meg a nővért, és azt kérdezte, meddig maradhat. A nővér közölte, hogy reggelig, de talán az lenne a legjobb, ha a férfi átfáradna az irodába, és megbeszelnék a további tennivalókat. A férfi bólintott, egy pillanatra visszafordult a halott felé, aztán ő indult el először az ajtó irányába. Az irodában a nővér egy néhány oldalas nyomtatványt helyezett elé, mintha egy újonnan vásárolt készülékhez nyújtaná át a használati utasítást. Ebben a tanácsadóban megtalál mindent, lépésről lépésre, mondta a nő. A férfi bólintott, de nem nyúlt a vékony füzetecske felé. A nő közölte, hogy reggelig a szobában maradhat az elhunytal, utána a holttestet a kórházon belül áthelyezik egy másik részlegre, amíg el nem szállítja egy temetkezési vállalkozó. A férfi néhány pillanatig némán ült, mert nem tudta hirtelen, hogyan nevezze meg a halott feleségét. Végül csak a személyes névmás megfelelő alakját használta az egész beszélgetés alatt. Közölte a nővérrrel, hogy nem szeretné, ha „őt” áthelyeznék egy „másik részlegre”. Inkább fölvenné azonnal a kapcsolatot egy ismerős temetkezési vállalkozóval, aki remélhetőleg már reggel el tudja szállítani – és majdnem kicsúszott a száján, hogy haza, mert valójában azt szerette volna, ha utoljára otthonról viszik el, és nem a klinikáról. De sejtette, hogy ez áthághatatlan bürokratikus akadályokba ütközne, így ezt nem kezdeményezte. A nővér bólintott, elintéztek még néhány formáságot, majd átvezette a férfit egy másik szobába, ahol zavartalanul intézhette az elszállítás körüli teendőket. Kérem, szóljon, ha vissza akar menni az elhunytához, mondta a nővér, mielőtt elhagyta a helyiséget. A férfi bambán bámult utána, még válaszolni is elfelejtett.

Amikor negyedszer szólították, azt hitte, újra az akvárium elé vezetik. Ahogy kilépett a folyosóra, meglepetésére az orvos várta. Bemehet a feleségéhez, mondta az orvos. A férfi mereven bámulta a másikat. Az állapota változatlan, mondta az orvos. Ha úgy érzi, beszéljen hozzá, érintse meg nyugodtan. A férfi bólintott, és tovább nézte a másikat. Az orvos egy pillanatra a tükröződő linóleumra vetette a tekintetét, majd fölnezt, tett a szájával egy sajnálkozó mozdulatot, és ezzel egyidejűleg megrázta a fejét. A férfi újra bólintott, és jelezte, hogy kész az indulásra. Az eddigiektől eltérő színű haladósávon közlekedtek. Ugyanez a szín ismétlődött a folyosó falának két oldalán is. A férfi hirtelen úgy érezte, mintha egy ártatlan társasjáték kis, bumfordi figurája lett volna. Teljesen indokolatlanul vidor kedve támadt, és a legszívesebben odaszólt volna az előtte siető orvosnak, hogy ő most inkább megállna, és kimaradna egy körből. Ostoba, gyerekes dac tört rá, kis híján tényleg megtorpant, és ott, helyben leült a folyosó tükörként fénylő padlójára. Az orvos mintha csak megérezte volna a mögötte kullogó gondolatait, kisé lelassította lépteit, és visszanézett. Mindjárt megérkezünk, mondta kedélyesen, akárha egy könnyű utazás vége előtt járnának. Néhány lépés után valóban megálltak egy közönséges kórterem ajtaja előtt, amely mellett kis műanyag tokban máris ott volt finom antika betűkkel a felesége neve. A férfit jó érzéssel töl-

tötte el a névtábla látványa, mintha valamiféle tartósságot sugallt volna, tényleges helyváltozás lehetőségét. A tágas, egyágyas szoba az akváriumhoz képest emberi tartózkodási helynek tűnt, a maga rideg, színpadias jellegével együtt. Az ágy közepén állt, az ajtóval párhuzamosan, a szemközti magas és széles ablakkal szemben. Az ágy két oldalán és a fejtámla mögött különböző készülékek működtek, ez azonban nem az akvárium tébolyult, fantasztikus filmbe illő díszletére emlékeztetett. A test sem tűnt egy nagyüzemi szerelvényhálózat elosztó állomásának, pusztán a koponya két nyílásából és a takaró alól vezettek a műszerekhez vékony, színtelen katéterek. Az orvos rápillantott az ágyban fekvő, mozdulatlan arcú, hunyt szemű bábura, és azt mondta a férfinak, hogy nyugodtan maradhat, ameddig jónak látja. A férfi bólintott, az orvos pedig elhagyta a szobát.

A vállalkozónál már csak az üzenetrögzítő működött, de szerencsére kapott egy huszonnégy órán át elérhető számot. Egy nő jelentkezett. Villámgyorsan és professzionálisan intézkedett. Reggel hét óra harmincra adott időpontot, pusztán a halott és a halott klinikán belüli feltalálási helyének adatait kérte el. A férfinak pillanatnyilag semmi mást nem kell tennie az elszállítás ügyében, mondta a nő, a jelenléte sem szükségszerű, de természetesen lehetséges. Az elszállítást követő délután, tizenhat óra harminc perctől már meglátogathatja a holttestet az intézet hűtött ravatalozójában. És legkésőbb akkor megbeszélhetik a további részleteket is. Talán előnyös lenne, mondta a nő, ha a férfi, amennyiben nem lesz ott a halott elszállításakor, már a reggeli órákban befáradna az irodába, hogy elvigye az igen hasznos tájékoztató és tanácsadó füzetecskéjüket, amelyben lépésről lépésre minden fontos intéznivalót megtalálhat praktikus tanácsok kíséretében. Amennyiben persze a holttest átadásakor jelen lesz, akkor az intézet alkalmazottjai automatikusan átnyújtják majd neki a prospektust. A férfi elbúcsúzott az intézet alkalmazottjától, és átment a másik szobába. Közölte a nővérrel az időpontot és a vállalkozó nevét, és megkérdezte, a feleségénél maradhat-e az említett időpontig. Természetesen, felelte a nővér, és fölállt, hogy visszakísérje a férfit a kórterembe. A férfi jelezte, hogy egyedül is visszatál, és elhagyta a szobát.

Az ágyon és a műszereken kívül egy magas szekrény, egy asztal és három szék volt a szobában. A székek az ablak előtti asztal körül álltak. A férfi az ágy mellé vitte az egyik széket, és leült. Összekulcsolta az ölében a kezét, és nézte a feleségét. Legalábbis abba az irányba nézett, látta is a szürkésfehér, merev arcot, a megnyúlt, kihegyesedett orrot, az összetapadt hajtincseket, a szem köré gyűlt barna karikákat, a színtelen, repedezett ajkakat, de valójában átnézett rajta, a test és a falak mögé, a kint talán hullámozó lombok, a közöttük fölpúposodó sötét épületek, a kékesfeketén kavargó egék mögé, mert kereste a szavakat, meg akart szólalni, beszélni szeretett volna, és eközben maga sem vette észre, hogy megállás nélkül mormog, motyog, suttog, hebeg maga elé, mintha valaki egészen közel állna a lábánál, még gesztikulált is közben. Aztán hirtelen összerendezte a saját hangjától, mintha egy idegen lett volna a szobában. Riadtan az ágyra nézett, akárha attól félne, hogy felébreszti a bábút. A párnára odahelyezett, test nélküli koponya rezzenéstelenül feküdt a helyén, és bár a mennyezetről alácsüngő, vas-tag árnyékoktól igen súlyosnak tűnt, különös módon mégsem látszott a legcsekélyebb horpadás sem a párnán. A férfi előrehajolt, és most már tudatosan beszélni kezdett. Egyszerű, nagyon egyszerű szavakat mondott, világos szerkezetű

mondatokat, amelyeket az ember, ha őszintén gondolja, kizárólag annak mondja, akire vonatkoznak. Folyamatos, kiegyensúlyozott ritmusban beszélt, mintha a szavak hullámvázásával szeretne volna magával vinni, talán éppen oda, ahol még nemrég a tekintete járt, a falak és a lombok, az épületek és az egek mögé, hogy ott elrejtse, láthatatlanná, megragadhatatlanná tegye. Végül egészen lehalkította a hangját, és mintha csak valami nagy titkot közölné, egészen belehajolva az ágyba suttogta, hogy ha már nem lehetséges, ha nincs tovább, menjen csak nyugodtan, ő elengedi, menjen csak előre, nézzen szét, jó helyük lesz-e ott. Nem, még nem választotta ki a helyet, de valószínűleg a Szent Mihály útja felőli oldalt választja majd, és ne féljen, ha el is kell válniuk egy időre, a szél, az eső, a sívó homok összehozza majd őket.

Pontosan öt óra harminc perckor halkán kopogtak az ajtón, és belépett a nővér. Mögötte egy sötét öltönyös, meszelt arcú, hórihorgas alak állt. A férfi fölugrott a székről, és az érkezőkre meredt. Képtelen pánik rohanta le, hogy most beszakolják, elviszik, és sose kapja vissza. A nővér előreengedte a sötét öltönyöst, aki bemutatkozott, és kifejezésre juttatta részvétét. A férfi kissé értetlenül állt előttük, mert csodálkozott, hogy az öltönyösnek nem volt társa, és látszólag semmiféle segédeszközt nem hozott magával. Az öltönyös talán észrevette a férfi tanácsalanságát, és mielőtt a nővérral az ágyhoz léptek volna, közölte a férfival, az elhalálozottnak az ágygal együtt leviszik az alagsorba, és ott fogják előkészíteni a szállításra. A férfinak éppen csak annyi ideje maradt, hogy fölkapja a felöltőjét, és már tolták is az ágyat a lift felé. A férfi ott bukdácsolt mellettük, egyik kezével maga is tolvá vagy tartva az ágy vázát. A lift éles csengetéssel megérkezett, és az automata egy tompa szisszenéssel fölrántotta a hatalmas tartály száját. Valamelyikük véletlenül meglökte a már mozgásban lévő ágyat, így amikor ráfordultak a nyílásra, a fejtámla egyik oldala nekiütődött a falnak. A párnán nyugvó koponya oldalra dőlt, de amint újra egyenesbe lendült az ágy, visszabillent az eredeti helyzetébe. A férfi csak ipari létesítményekben utazott ilyen hodályszerű felvonóban. A tágas belső tér ellenére mind a hárman szinte a fal és az ágykeret közé szorultak, ahogy ott álltak, a temetkezési szolga az egyik oldalon, a nővér a másikon, ő pedig legbelül, a lábtámlánál, a lift rücskös, hideg fémborításához lapulva. Szerencsére hamar megérkeztek, és szinte futottak tovább az ágygal. Egy alagsori helyiségben már ott várt rájuk a másik temetkezési alkalmazott, a kórteremben már megismert klónja. Előtte a földön a szürke, nyitott tepszi, mellette a fedele. A második meszelt arcú bemutatkozott a férfinak, részvétet nyilvánított, társával együtt pillanatok alatt kesztyűt húztak, lerántották a takarót a feleségről, és még mielőtt valójában fölfoghatta volna, mi történik körülötte, eltüntették a holttestet a tepsibe. A férfi némán, tehetetlenül bámulta a jelenetet, anélkül hogy az adott pillanatban a legcsekélyebb köze lett volna ahhoz a száználmasan meggörnyedt, vinnyogó figurához, aki ott állt a helyiségben, egy éppen automatikusan fölemelkedő fallal szemben, amely mögött egy rámpa állt, alatta pedig egy ragyogó lakkozású, elegáns kombi, nyitott hátsó ajtóval. A két meszelt arcú fölkapta a tepsit, és becsúszta a gépkocsi torkába. Az egyik még visszalépett, és egy nagy formátumú, színes prospektust nyomott a férfi kezébe. Ebben minden fontos tudnivalót megtalál, mondta. A férfi átvette a füzetet, és azt kérdezte, velük mehet-e. Sajnos, arra nincs mód, mondta az alkalmazott, de nyolc óra har-

minctől már nyitva az iroda, természetesen bármikor bemehet, de az elhalálozott csak tizenhat óra harminctól lesz látogatásra előkészítve. A férfi szórakozottan bölintott, a meszelt arcúak eltűntek, a rámpa felőli fal lassan leereszkedett. A férfi tanácstalanul állt a helyiségben, szinte teljesen megfélemedezett a mögötte még különböző adminisztrációs teendőkkal foglalatokodó nővérről. A nő hamarosan fölállt az asztaltól, kedvesen megérintette a férfi karját, és arra kérte, menjen vissza vele az osztályra, még ott is el kell intézniük néhány formaságot, és talán jólesne neki egy kávé vagy tea.

A feleségét este, nem sokkal tizenegy óra után vitte el a rohammentő. A szolgálatot fél tizenegykor riasztotta, néhány perccel később már a lakásban volt egy nő és két férfi. Élénk színű, egyenruhaszerű öltözék volt rajtuk, és több, bőröndformájú műszert hoztak magukkal. Mintha szerelők lepték volna el a lakást. Szinte az első pillanattól kezdve ignorálták a férfi jelenlétét. Pillanatok alatt kikapolták a bőröndöket, feleségét kiterítették a földön, őt pedig udvariasan, de igen határozott szavakal kiküldték a szobából. Körülbelül tíz perc múlva egy újabb orvos érkezett, nyilván a már ottlévő hívására. Éppen csak köszönt neki, és máris eltűnt a szobában. Hamarosan kijött hozzá a doktornő, és közölte, felesége pillanatnyilag nincs szállítható állapotban, a helyzet kritikus. A nő fölött néhány, még az előzményekre vonatkozó kérdést, kedvesen rátette a kezét a férfi karjára, és azt mondta, hogy minden tőlük telhetőt megtesznek, és reméli, hamarosan szállítható állapotban lesz a felesége. A férfi bölintott, a nő pedig eltűnt a szobában. Tizenegy óra körül kijött a később érkezett orvos, elköszönt, és elment. A doktornő hamarosan kinyitotta az ajtót, és közölte, azonnal indulnak. A férfi az ajtónyílásba lépett. A két ápoló a hordágy mellett guggolt, és a test rögzítésével foglalatokodott. A férfi nem ismerte föl a feleségét. Mint egy bűvár, különböző csövekhez kötve feküdt a hordágyon, csukott szemmel, arcából szinte semmi sem látszott. A doktornő elővett egy kis táblácskaszerű nyomtatványt, és a férfi kezébe nyomta. Itt találja majd a feleségét, egyelőre semmit sem tud mondani, nem, nem lehetséges, hogy magukkal vigyék, de azonnal jöjjen be a klinikára, a személyi igazolványon kívül egyelőre nem kell behoznia semmit sem, ha a felesége más nevet visel, akkor esetleg még egy házassági anyakönyvi kivonatra lenne szükség, mondta félelmetes sebességgel, ugyanakkor teljesen tisztán és érthetően a doktornő, és a következő pillanatban már vitték is a feleségét, és hamarosan a rohammentő szirénázását is hallotta a visszhangos utcákon.

A férfi reggel fél hét körül lépett ki a klinika kapuján. Mellbe vágta a szabad levegő, a város üvöltő robaja, noha szinte semmi sem mozdult. Fázott és szédült, és fogalma sem volt, merre induljon el. Először automatikusan a kocsiját kereste, de aztán eszébe jutott, hogy taxival jött. Megállt, és csak állt egy helyben. Üres volt a feje, üres a lelke, üres a teste. Odabotorkált a mellette lévő ház oldalához, és leült a kapu előtti lépcsőre. Rágyújtott volna, de nem volt cigarettája, mert nem dohányzott. Törölgette nedvedző orrát az öklébe, és bámulta a két lába közötti foltozott aszfaltot. Egyszer csak zörgést hallott maga mögött, megnyílt a kapu, és nyilván egy lakó akart kilépni az utcára. A férfi fölugrott, és zavartan köszönt a mellette gyanakvón elsiető, fiatal nőnek. Aztán visszaült, és megnézte az óráját. Ha gyalog megy, akkor is legalább fél órával előbb ér oda. Nevetségesnek találta, hogy ott toporogjon a bezárt iroda előtt, mintha valamiféle előadás kez-

detére várna. Fölállt, és erőltetett menetben elindult az eredeti úticéljával ellenkező irányba. Olyan távolságra akart eljutni, ahonnan aztán néhány perccel a nyitás után érhetne oda. Még sötét volt, legalábbis égtek az utcai lámpák, halványan permetezett a fényük a nedves, ködös időben. Szívta az orrát, és loholt az üres, hálós homályban. Aztán megtorpant, visszafordult, és szinte rohanva tette meg az utat. Örült, abszurd féltékenység tört rá, hogy idegen, fekete ruhás, megszélesített arcú férfiak megragadják a feleségét, az asztalra fektetik, levetkőztetik, végigtapogatják az egész testét, a nyílásait. Vakon szelte át a kereszteződéseket, hagyta maga mögött a tereket, háztömböket, és egyszer csak ott állt az iroda előtt, a helyiség belseje felé lefüggönyözött kirakat előtt. A sötét függöny és az ablak közötti széles párkányon különböző urnák álltak, és egyéb kegyeleti felszerelések. A férfi oldalt lépett, a bejárat felé, az iroda már nyitva volt. Egy középkorú, ápolt, de teljesen jellegtelen öltözékű és külsejű nő fogadta. A férfi bemutatkozott, az alkalmazott azonnal tudta, kiről van szó. Egy kis türelmet kért, aztán bevezették egy belső szobába, ahol egy sötét öltönyös, nála jóval teste-sebb, kerek arcú férfi fogadta.

Az erkélyen állt, szemben a ház fölé nyúló platánok emelkedő és süllyedő lombjaival, és a sötét mélységben hajlongó férfiakat nézte, ahogy feleségét egy fémkeretes konstrukcióra kötözve belökik a rohammentő zárt szekrényébe. A kocsit még egy percig állt, aztán visítva kifordult a térről. A férfi visszalépett a konyhába, és keresni kezdte a felesége táskáját. Az asztalnál álló szék támlájára akasztva megtalálta, leemelte és az asztalra tette maga elé. Elhúzta a cipzárt, de csak nézte a sötét, rogyantán megnyíló táskát. Zavarban volt, mintha valami intim helyre akart volna nyúlni, és mozdulatának illetékességéről nem lett volna meggyőződve. Először csak teljesen értelmetlenül rázogatta a szatyorszerű táskát, aztán belenyúlt, valamiféle tárcát keresett, de csak különböző idegen, tapintással beazonosíthatatlan tárgyba ütköztek az ujjai. A táskát belső oldalain további zsebek voltak, ugyancsak cipzárral lezárva. Tapogatni kezdte a bélést, az egyik oldalon valóban egy kisebb könyv vagy notesz fedeléhez hasonló anyagot vélt fölfedezni. Elhúzta a cipzárt, a tasakban tényleg egy tárcsa volt. Azonnal fölismerte, ott tartotta a különböző bank- és azonosítókártyákat, a pénzt és emlékezte szerint a személyi igazolványát is. Rövid motozás után megtalálta és magához vette az okmányt. Ugyan azt mondta a doktornő, hogy egyelőre ne vigyen magával semmi személyes holmit, egy kis táskába mégis összekészített pár darab fehérneműt, pizzamát és néhány szem előtt lévő testápolási kelléket. Zsebre tette a slusszkulcsot, és indulni készült, de az ajtó előtt megtorpant, mert nem jutott eszébe, hogy hol parkol a kocsija. Megpróbált visszaemlékezni, hol járt utoljára az autóval, de semmire sem emlékezett. Hirtelen mintha az egész múltja beleveszett volna valami zavaros, ingerült érzésbe. Kapkodva kirángatta zsebéből a telefonját, és taxit hívott.

A temetkezési vállalkozó világosan és tagoltan beszélt. A férfi mégsem hallott belőle semmit, mintha víz alatt ültek volna. Egyszer csak hirtelen megszólalt, és azt kérdezte, hol a felesége. A szemben ülő elhallgatott, és kissé csodálkozó értetlenséggel ránézett, aztán azt mondta: az előkészítő helyiségben. A férfi azt kérdezte, hogy megnézheti-e. Természetesen, mondta a vállalkozó. Fölálltak, átmentek egy átriumszerű összekötő téren, amelynek végében egymás mellett

széles, duplaszárnyú ajtók voltak. A szürke öltönyös kinyitotta az egyik ajtót, miközben elnézést kért, hogy ő lép be először a helyiségbe. Egy szögletes, hűvös, fémes ízű terembe léptek. Egy magas, kerek asztalon ott feküdt a felesége, a kulcsontjáig betakarva egy fehér lepellel. A férfi előrébb lépett, a vállalkozó nem követte. A férfi egy ideig nézte a fáradt, beesett, teljességgel idegen arcot, aztán megfordult, és azt kérdezte a szürke öltönyöstől, hogy mit fognak vele csinálni. A vállalkozó egy pillanatra megzavarodott, nyilván nem a kérdéstől, hanem a kérdés feltevésének helyszínétől. Előkészítik a ravatalra, mondta aztán. Tizenhat óra harmincra készen lesznek, és akkor a férfi egyedül vagy a családtagokkal aznap huszonnégy óráig bármennyi időt eltölthet a halottal. Előbb persze tisztázniuk kell néhány gyakorlati kérdést. A férfi bólintott, és jelezte, hogy viszsza lehetnek az irodába.

Felesége este tanított, a megszokott időben, röviddel tíz óra után ért haza. Amikor belépett az ajtón, rögtön közölte, hogy nincs jól. A férfi nem tulajdonított komolyabb jelentőséget a hírnek, szórakozottan megnyugtatta a feleségét, és visszaült az íróasztalhoz. Tudta, hogy ilyenkor a másik előbb lepakol, a fürdőszobába megy, rágyújt. Még marad tehát tíz perc ideje folytatni az írást. Maga sem tudta pontosan, hogy mire figyelt föl először. Valószínűleg a csendre, hogy nem hallja a fogas csörgését, a széles bőrszék ülőkéjére zuhanó szatyrok puffanását. Néhány pillanatig kibámult a fedetlen, fekete ablaküvegen, aztán visszafordult a munkájához. Amikor másodszor felemelte a tekintetét, már pontosan tudta, hogy honnan ered meghatározhatatlan, kellemetlen előérzete. Még mindig nem hallotta az öngyújtó kattánását, a felszökő láng szisszenését. Fölugrott a székről, és kiment a szomszédos konyhába. Felesége a bőrszéken ült, de inkább feküdt, ültében lecsúszva, kabátban, a vállán kétoldalt alácsüngő, tömött szatyrokkal, nyitott szemmel. Mi van, ugrott hozzá a férfi, de a nő nem válaszolt. Szemmel láthatóan érthette a férfi szavait, mintha pislogott is volna, és megpróbálta volna mozdítani félrecsúszott ajkait is. A férfi lekapkodta róla a szatyrokat, és maga elé dobta a földre. Megpróbálta a nőt fölültetni, de a teljesen elengedett test váratlan súlya visszahúzta, szabályosan magára rántotta. Visszatolta magát, újra benyúlt a kabát alatt a hónalja alá, és úgy-ahogy ülőhelyzetbe rángatta a magatehetetlen testet. A mosogatóhoz lépett, benedvesített egy kéztörölőt, és egy pohárba vizet engedett. Amikor újra a nő előtt állt, már látta, komoly baj van. A nő homlokát elárasztotta a verejték, szája sarkából meghatározhatatlan színű folyadék szivárgott, és halkán nyöszörgött. Nem is nyöszörgés volt, inkább folyamatos, változatlan hangú nyüszítés, mintha nem is a testből, hanem talán valahonnan mögüle füttyült volna ki. A férfi rátette a nedves törülközőt a nő homlokára, és megpróbálta a poharat a szájához illeszteni. Mint a rongy, olyan volt az egész test. Közben szakadatlanul hívta, szólongatta, egyre hangosabban ismételte a nevét, de a másik csak bámult egyre üresedő, távolodó tekintettel, és a következő pillanatban elveszítette az eszméletét. Szinte ezzel egyidejűleg a vegetatív idegrendszere is fölmondta a szolgálatot. A férfi rémülten hátraugrott, átrohant a másik szobába a telefonért, és hívta a mentőket. Miközben az adatokat mondta be, megpróbálta lerángatni a kabátot a nőről, de csak miután befejezte a beszélgetést, sikerült kiforgatni a testet a felső ruházatra tapadó anyagból. Berohant a fürdőszobába, egy műanyag vödörbe vizet engedett, lerántott egy nagyobb tö-

rülkőzött a tartóról, és visszafutott. Kiemelte a nőt a székből, és lefektette a szék mellé a földre. Lehúzta a nadrágját, és négykézláb állva, ügyetlenül lemosta, lekotorta a testről a salakot. Aztán fölguggolt, magához húzta a nő felsőtestét, és megpróbált vele valahogy fölállni. A szék magasságáig jutottak, ott vissza kellett engednie a testet a székbe, mert nem bírta tovább a súlyt. Szétvetett lábakkal újra a nő elé állt, ebből a magasságból már könnyebben föl tudta nyalábolni, és valahogy be tudta vonszolni a szobába. Amennyire képes volt rá, óvatosan ráengedte az ágyra, még a lábait sem tudta utánaemelni, amikor máris csöngették letről a mentők.

Miután visszatértek az irodába, a vállalkozó azt kérdezte a férfitől, hogy most óhajtja-e megbeszélni a temetéssel kapcsolatos részleteket, vagy egyelőre csak a legeslegszükségesebb adminisztrációs intézkedéseket tegyék meg, és a továbbiakat majd például holnap rendezik. A férfi azt mondta, hogy most szeretne mindent megbeszélni. A szürke öltönyös határozottan a férfi szemébe nézett, mintha föl akarta volna mérni a másik erőnléti állapotát. A férfi ekkor mintegy megerősítve a szándékát megismételte, most. Közölte, hogy a feleségével egyetértésben hamvasztásos temetést kívánnak, és az urnát haza szeretné vinni. A vállalkozó kijelentette, hogy ennek semmi akadálya, ellenben a hamvakat tartalmazó urna temetőn, illetve temetkezési emlékhelyen kívüli elhelyezése esetén a férfinak nyilatkozatban kell vállalnia, hogy az urnát a kegyeleti igényeknek megfelelő körülmények között tárolja, és az elhunyt hozzátartozói részére biztosítja a kegyeleti jog gyakorlásának lehetőségét, valamint az elhunyt hozzátartozóit adott esetben és lehetőség szerint tájékoztatja az urna elhelyezésére szolgáló hely címének megváltozásáról. A férfi bólintott. A vállalkozó továbbá fölhívta a férfi figyelmét, hogy az urnát kizárólag olyan helyen tárolhatja, amelynek ő a jogszerű használója, és ahol a kegyeleti igények biztosíthatók. Természetesen, válaszolta a férfi, noha fogalma sem volt róla, hogy milyen és ki által megszabott elvárásokra vonatkozhatnak a kegyeleti igények. A vállalkozó ezután arra kérte a férfit, hogy fáradjanak át a kegyeleti kellékek bemutatótermébe, hogy kiválaszthassák a megfelelő termékeket. Miután visszatértek a zsúfolt bemutatóteremből, a vállalkozó egy színes katalógust húzott elő, és arra kérte a férfit, hogy válassza ki magának a ravatali terem díszítéséhez szükséges kellékeket. Bevezetőként ismertetni kezdte a ravatali terem alapdíszítettségét, de a férfi megszakította a felsorolást, és az elé fektetett katalógust sem nyitotta ki. Közölte a vállalkozóval, hogy az urnán kívül csak természetes, vágott virágot szeretne dekorációnak, és amennyiben lehetséges, ő választaná ki a virágokat. A búcsúszertartáson csupán nyolcan lesznek jelen, folytatta, aztán helyesbített, mert a feleségét is beleszámolta a szertartás résztvevőibe. Továbbá polgári szertartást kíván, a zenei aláfestésről ugyancsak ő gondoskodik. Körülbelül fél órát szeretnének eltölteni a ravatali teremben, a temetkezési cég alkalmazottai nélkül. És azt szeretné, ha a lehető leggyorsabban kitűzhetnék a szertartás idejét, és utána azonnal átvehetné a hamvakat tartalmazó urnát. A vállalkozó közölte, hogy a halál beállta után legkorábban negyvennyolc órával kerülhet sor a hamvasztásra. Az elhunytat tehát már másnap átszállíthatják a krematóriumba, ahol harminchat órán belül elvégzik a hamvasztást. Akkor legyen úgy, mondta a férfi. A vállalkozó arra kérte a férfit, hogy amennyiben lehetséges, még a délelőtt folyamán juttassa el hozzájuk az elhunyt öltöztetésére szánt ruha-

darabokat. A férfi félrenézett, kibámult az ablakon az ólmos délelőttbe, és azt kérdezte, lemoshatja-e ő a holttestet. A vállalkozó azt válaszolta, hogy az elhunytat már lemosdatták a kórházban, és egy friss kórházi inget kapott. Erre a férfi azt kérdezte, hogy akkor felöltöztetheti-e. Természetesen, felelte a vállalkozó.

Napjaik évtizedek óta hasonlóan zajlottak. Így aznap is együtt ebédeltek a konyhában, mielőtt a felesége tanítani ment. A férfinak a megszokottnál könnyebb napja volt, mert nem kellett reggeltől estig a boltban ücsörögnie vagy áruért rohangálnia, és mivel tudta, hogy hamarosan egyedül lesz, nyugodtabban várta az estét. Felesége nem szeretett főzni, némelykor azonban elragadta a fantáziája, és az éppen a konyhában talált nyersanyagokból ismeretlen és egyszeri különlegességet rögtönzött. A férfi hálás volt az ilyen felbuzdulásokért, mert ilyenkor megfeledkezett enyhe lelkifurdalásáról, hogy elvárja feleségétől az ebéd készítését. Akkor is ilyen rögtönzött ebéd készült, miközben a nő folyamatosan beszélt, a férfi meg hallgatott. Szerette hallani ezt a hangot, valójában környezetének része volt, miként a természeti jelenségek. Ha valamiért nem hallotta hosszabb ideig, elbizonytalanodott, kedvetlenné vált, és csak tengődött a napjaiban. A nő mindenféle apró edényekben tállalt, szinte tele volt az asztal színes, illatozó falatokkal. A férfit is megmozgatta a hév, javasolta, hogy igyanak egy camparit. Körülményesen szabaddá tette az egyik szekrény ajtaját, kivette a szinte teli üveget, és töltött. Koccintottak, és jó étvággal enni kezdtek. A felesége az első falat után mozdulatlan maradt. Semmi baljós nem volt a tartásában, ahogy ott ült, egyik kezében a villával, a másik kezének mutató- és középső ujjával a halántékát érintve, mintha hirtelen tűnődne vagy mutatni akarna a fején valamit. A férfi csak futólag tekintett rá, evett tovább, hamarosan azonban újra fölneézett, mert a nő még mindig mozdulatlanul ült. A férfi a nevéen szólította a nőt, mire az kissé révülten ránézett, és folytatta az ebédet. A férfinak az volt az érzése a nő tétova mozdulatait figyelve, mintha a másik mindig kissé elcsodálkozna az éppen elvégzett műveleten. Minden rendben, kérdezte aztán, mire a felesége szórakozottan bölintott, és néhány percen belül valóban mindketten megfeledkeztek az előbbi incidensről. Kellemesen eltelve, derűsen fejezték be az ebédet. A férfi mosolyogva nézte a kávéja fölé hajló, a tejhabot elmélyülten kavargató feleségét, és hirtelen az az érzése támadt, hogy a pillanat maradéktalan elégedettségében nem találja a múltat, és nem is vágyakozik rá, hogy valaha megtalálja.

A férfi átvágott a városon, a folyó túloldalára, északnak, ahová egyszer elkísérte a feleségét egy rövidáru-kereskedésbe. Nem szerette ezt a városnegyedét, a falkákban csörtető turistahordák, a járókelőket molesztáló, lépten-nyomon fölbukkanó utcai árusok és a domb tetején terpeszkedő, otromba épület miatt. Ellenben minden sarkon állt egy többemeletes, kizárólag kelmék árusításával foglalkozó épület, ahol nyilván talál majd alkalmas anyagot. Minden épület a sarkon állt, mert vagy egyesével, vagy párosan alkottak egy összefüggő utcatömböt, és mindegyiknek a bejárata a sarokról nyílt. A férfi betolta a súlyos, üveges faajtót, és máris megcsapta az erős, nehéz szag. Erre emlékezett a legjobban, mintha mellére hatalmas, nyers anyagokból készült szötteseket pakoltak volna, és most abból lélegezne, teleszíva orrát, száját a szaggal. Az anyagok óriási bálákban, végekben tornyosultak az egymás mellé állított faasztalokon. Egyébként is minden fából volt, a minden egyes lépésre megreccsenő, széles lécű, egyenet-

len fapadló, az agyonjárt falépcsők, a mérőrudak, a félemeletnyi ablakkeretek. A férfi sédülten tapogatta a legkülönbélebb szöveteket, selymeket, brokátokat, morzsolta ujjai között a síkos szatént, a fényes taftokat, a lebegő batisztot, gyűrködte a bársonyokat, kordokat, damasztokat, és szinte megfedkezett e szín- és matériakavalkádban eredeti céljáról, amikor egyszer csak fölbukkant előtte egy alacsony, kék köpenyes eladó, és azt kérdezte, segíthet-e valamiben. Különös, a helyszínhez tökéletesen illő hangja volt. Tisztán szólt ugyan, de semmiféle csengése nem volt, mintha a dzsinnszerű figura vastag anyagokon át beszélt volna, amelyek a hang erejét megtartották, de minden színét, zengését elnyelték. A férfi elmélázva fölnézett, és kibámult az ablakon. A szemközti épület széles üvegén át ugyanazt látta, mint maga körül: tarka szövethegyek hosszú vonulatait, közöttük lófráló, meg-megálló, tétován matató nőket és férfiakat. Igen, mondta a férfi, talán segíthet. És bizonytalanul előadta, hogy mit kíván. Valamiféle könnyű, a bőrnek kellemesen eső, műszálmentes anyagot, amely nem törik, foszlik, hanem melegen simul, és hajlékonyan követi a beburkolásra szánt test formáját. A kereskedő bólintott, és hamarosan egymás után pörgette a férfi elé a legkülönbélebb eljárással készült szöveteket. A férfi egy pillanatra mindegyik alá odatolta a kezét, mintha lezúduló víz hőmérsékletét vizsgálta volna. Az ötödik vagy a hatodik végnél tarthattak, amikor a férfi megfogta és nem engedte el az anyagot. A kereskedő azonnal fölfigyelt a mozdulatra, és máris magyarázni kezdte az anyag előnyeit. Az egyik legkiválóbb pamutszövet, mondta, száz százalékos pamut. Az atlaszkötésnek köszönhetően igen laza szerkezetű, lágy esésű és kellemes tapintású. A szövet felületén szorosan összesimuló, hosszú fonallebegések szinte a lélegzethez teszik hasonlatossá. A férfi ránézett a kereskedőre, aki egy pillanatra elnémult, majd azt kérdezte, nem igaz. A férfi, éppen csak a szája sarkát megbiggyesztve, elmosolyodott és bólintott. Két és fél métert vágott le belőle, és elhagyta a boltot.

Kilépett az utcára, körülnézett, és átment a másik oldalra, ahol az egyik épület kocsibejárója előtt egy kisebb, felnyitható fedelű konténer állt. A férfi a lába elé rakta a táskáját, egy közepes méretű utazó- vagy sporttáskát, mellé guggolva elhúzta a cipzárját, és kiemelt belőle egy színtelen, de nem átlátszó műanyag tasakot. Alig volt nagyobb egy átlagos méretű, bolti bevásárlószatyornál. Föllállt, megnyitotta a konténer, és belekukkantott. Teljesen föltolta a tetejét, és beledobta a zacskót. Aztán visszaguggolt a táskája elé, és a megüresedett helyre gondosan belefektette a rövidáru-kereskedésben vásárolt, selyempapírba göngyölt anyagot. Majd visszatolta a konténer tetejét, és elindult a közeli metróállomás felé. Útközben fölhívta az irodát, és közölte, körülbelül háromnegyed óra múlva ott lesz, hogy elvégezze a cégvezetővel már megbeszélte teendőket. Semmi akadály, mondta a hívását fogadó alkalmazott. A férfi nem szállt be a liftbe, noha a domb alatti metróállomás rendkívül mélyen volt. Hosszasan kanyargott lefelé a széles, meredek lépcsőn. Szinte teljesen néptelen volt az akna, csupán némelykor bukkantak föl helyismerettel nem rendelkező, kimerülten baktató turisták. Jólesett a hűvös, monoton süllyedés, a bolt és az utca forgataga után a zárt, üres magány. Arra nem számíthatott, hogy a peronon is kevesen lesznek, így egyre lassult a mozgása, szinte megálltak a mozdulatai a lépcsőfokok között. Mielőtt az utolsó kanyart is megtette volna, megállt, lába elé tette a táskát, és csak állt az

előtte oldalt is és felül is ívesen hajló fal előtt. Nem tudta, meddig várakozott, amikor egyszer csak lökést érzett a vállán, éppen meg tudta ragadni a mellette lévő korlátot, hogy ne zuhanjon előre. Nyilván egy mellette elrohanó utas, gondolta, mintha a távolodó lépteit is hallotta volna a kanyarból, ellenben nem látott maga körül senkit. Lehajolt, fölvette a táskát, és továbbindult.

Az irodában az a nő fogadta, akivel telefonon beszélt. Az alkalmazott rögtön hátrakísérte az átriumon túli folyosóra, bevezette egy addig még ismeretlen, csupa meleg színekkel berendezett kis helyiségbe, és arra kérte, várjon néhány percet, amíg a kollégája megérkezik, aki majd segíteni fog a férfinak az öltöztetéskor. A férfi szinte már ülő helyzetben hallgatta az utolsó mondatot, amikor hirtelen fölegyenesedett, és udvariasan azt mondta az alkalmazottnak, hogy egyedül szeretné fölöltöztetni a feleségét. A nő egy pillanatra tétovázott, majd azt mondta, rendben, ennek ellenére várjon a férfi néhány percig, amíg ellenőrzik, hogy az elhunyt szobájában minden elő van-e készítve. A férfi leült, és valóban igen rövid időn belül megjelent egy ismeretlen, sötét öltönyös alkalmazott, és ismertette a férfival, hogy a krematóriumi előírások értelmében milyen anyagokat tartalmazó ruhaneműt, illetve ruházati kelléket nem lehet ráadni az elhunyra. A férfi közölte, hogy a felsorolt nyersanyagok közül egyiket sem tartalmazza a felesége öltöztetésére szánt anyag. A sötét öltönyös bólintott, és bevezette a férfit a feleségéhez. Csupán az ajtót nyitotta ki, ő nem lépett be a helyiségbe. Megvárta, amíg a férfi két-három lépést tesz a teremben, és nesztelenül becsukta mögötte az ajtót. A felesége a már ismert, magas, kerek asztalon feküdt, a kulcsfontjaig letakarva. A férfi megállt egy lépéssel az asztal előtt, és a feleségét nézte. Aztán körülnézett, mert szívesen leült volna, de nem volt ülőalkalmatosság a helyiségben. Ellenben több, ugyancsak kerek, különböző magasságú és nagyságú asztalka állt az egyik fal mellett, nyilván a kellékek mozgatására. A férfi a felesége fekhelye mellé állított egy alacsony, zsúrkocsiszerű alkotmányt, és elé tette a táskát. Még a táskában kicsomagolta a papírból az anyagot, és fölfektette a kis kocsi. Majd a felesége vállához lépett, és lassan, keskeny sávokban visszavéve, hajtogatni kezdte lefelé a testről a lepedőt. Észre sem vette, hogy közben folyamatosan beszél. Halkan, sebesen, de nem hadarva magyarázott. Azt mondta, hogy ne féljen, nem hagyja itt, egyelőre azonban úgy kell tennie, mintha ő is részt venne a játékban, kénytelen az ő szabályaik és elvárásaik szerint cselekedni, de már mindent kitervelt és előkészített, csak várnia kell az alkalmas pillanatot, és akkor minden pontosan úgy lesz, ahogy eltervezték. Most viszont még legyen türelmemmel, holnap ugyan egy falárába zárják, elviszik és elégetik, a maradék csontját megőrlik, aztán egy hideg, szűk tartályba szórják, de mindez nem számít, mondta, és úgy sürgött-forgott a nő körül, mintha csak rendezgetné a fekhelyét. Aztán fölegyenesedett, és megszakadt a hangja, mintha hirtelen elzárták volna a tüdejét, se ki, se be nem tudott volna közlekedni benne a levegő. Ott állt, és bámulta a szürkésfehér, meztelen, holt testet. Majd megemelte jobb kezét, és csak alig érintve a testet, három ujjával végigsimította a bőrt, az ajkaktól a lábfejjig, előre hajolt, és hozzáértette homlokát a nő fémes tapintású hasához. Egy pillanatig úgy maradt, végül hirtelen fölegyenesedett, visszalépett, és akárcsak a kelmeke-reskedő a boltban, szinte egy mozdulattal végiggurította a fehér atlaszt a testen. Szerette volna valahogy beletekerni, próbálta oldalra fordítani, megemelni, de

csak birkózott a testtel, képtelen volt boldogulni vele. Végül szólnia kellett az irodán, hogy mégis szüksége van segítségre. A szürke öltönyös hamarosan megjelent, és ugyan az első pillanatban szemmel láthatóan meghökkenett, hogy a férfi pusztán egy lepelbe kívánja tekerni a holttestet, de aztán szó nélkül segédkezett, és percek alatt végeztek. A szürke öltönyös azonnal diszkréten hátralépett, de nem hagyta el a helyiséget. A férfi utoljára megérintette a felesége testét, és kurtán azt mondta a szürke öltönyösnek, mehetünk. Az irodán rögzítették a búcsúszertartás időpontját, egyeztették az egyéb intéznivalókat, elrendezték a pénzügyi teendőket, majd a férfi megköszönte a cég eddigi munkáját, és távozott.

Nem volt hova mennie, legalábbis már nem volt semmi értelme, hogy máshova menjen. Fogalma sem volt, hogyan jutott haza, mindenesetre egyszer csak ott állt a kapu előtt, kotorászott zsebében a kulcs után, nem emlékezett már rá, hova tette. Gépiesen fölgyalogolt a harmadik emeletre, az ajtó felé fordult, de megtorpant. Nyomasztó, baljós érzés tört rá, mint amikor az embernek egy ismeretlen, zárt helyiségbe kell belépnie, és nem tudja, hogy ott mi vár rá. Gyerekes félelem árasztotta el, a legszívesebben sarkon fordult, és kiszaladt volna a házból. A hevederzár pántja két hangos, fémes csattanással oldalra csúszott. A férfi belépett az előszobába, villanyt gyújtott, és körülnézett. Mintha sohasem élt volna ott. Minden egyes szeglete idegen volt, rideg és ellenséges. Fölakasztotta a kabátját a fogasra, és a fürdőszobába ment. A zuhanyzótál és a mellette lévő párkány fölött fogasra akasztott, száradó ruhák lógtak. Mindegyik anyag áttetszővé vált a homályos, barna fényben, és mindegyik mögött ugyanaz a komor derengés lebegett. A férfi kezét mosott, és a konyhába ment. Nem emlékezett rá, mikor evett utoljára. De csak tudta az éhséget, nem érezte. Ahogy a hűtőszekrény felé lépett, belebotlott a földön egy batuszerű csomagba. A felesége bevásárlószatyrai még mindig ugyanott feküdtek a szék mellett, ahol lecsúsztak válláról, amikor lerángatta róla a kabátot. A férfi lehajolt, és megemelte az egyik táskát. A vékony szöveten át valami kellemetlen szagú, híg folyadék szivárgott ki, és elszínezte az anyagot. A férfi előhúzott a mosogató alatti szekrényből egy szemeteszsákot, és beleeresztette mind a két szatyrot. Összekötötte a zsák száját, és kitette az erkélyre. Visszament a hűtőszekrényhez, de csak olyan ételeket talált benne, amelyekkel semmit sem tudott kezdeni. Végül a szekrényben talált zacskós, szárított levest, vizet forralt hozzá, és megfőzte. Nem érzett ízeket, de a meleg folyadék jólesett. Lassan, gépiesen kanalazta a levest, csupán a könyökére támasztott felső karja mozgott. Aztán befejezte az evést, ott ült a zsírlepedékes tányér fölött, és bámulta a vele szemközti, üres széket. Tudta, egyelőre nincs sehol. Akármerre indulna is, nem érne el vele semmit. Fölállt, az erkélyajtóhoz lépett, és nézte a ház fölé érő, hatalmas platánok lassan ringó, sötét lombjait. Végtelen kimerültség borult rá. Bevonszolta magát a szobába, és ruhástól rádobta magát az ágyra. Magára rángatott az ágy támlájának tetejéről egy összehajtogatott pokrócot, és még mielőtt teljesen betakarhatta volna a testét, elernyedtek a végtagjai, és a testének megsokszorozódott tömegével süllyedni kezdett. Jóleső, hálás érzés fogta el, amikor még éppen derengő tudatának utolsó fodrozódásával arra gondolt: talán sikerül addig merülnie, amíg, ha csak egy villanásra is, de összeér az álmuk.

Halottabb élő nem lehet az álomban, mint ahogy ott feküdt, átfordult tuskóként, félrecsúszott szájjal, az ágy külső oldalán lelógó kézzel, mint akit leszűr-

tak. Belső észlelése megszűnt, tudata a hold túlsó oldalára fordult. Csupán egyszer ébredt föl, megnézte az óráját, fölkelt, telefonált, járkált a díszletek között, intézett valamit, papírokat rakosgatott, aztán újra visszazuhant az ágyba, éppen abban a tartásban, ahogyan korábban feküdt, és valójában a tudata sem mozgott el onnan, ahol ébredése előtt volt. A második ájultságából csak akkor ébredt föl, amikor szükségét végezte, és megnézte az ágy mellett fekvő telefon kijelzőjén, hogy hányadika van. Körülbelül negyvennyolc órával a lakásba való visszatérése után fölállt, újra többször telefonált, és készített magának a konyhában egy szárított porból készült, zacskós levest. Aztán nyitogatni kezdte a szekrényeket, és különböző ruhadarabokat készített ki az íróasztala előtti székre. Közben többször is hívták, ilyenkor megszakította a pakolást, és leült a székre. Nyilván hangosan beszélt, de semmit sem hallott a saját hangjából. Végül megborotválkozott, haját mosott, magára vette a kikészített ruhákat, és elhagyta a lakást. A lépcsőházból taxit hívott, és lement az utcára. Körülötte nesztelen, fátyolos alakzatok siklottak el, mintha egy hatalmas akvárium mélyén állt volna. Néhány percen belül egy krémszínű, tágas limuzin érkezett. Lelépett a járdáról, beszállt a vezető mellé, és közölte a címet. A sofőr mozdulatlan arccal nézett előre, látszólag tudomást sem véve a férfiről. Lassan előregurultak, és kikanyarodtak a térről. A város képei némafilmként úsztak át a szélvédő és a két oldalsó ablak üvegén. Aztán leállt a háttér, és csak az előtte lévő tárgyak és figurák mozogtak. A sofőr egy idő után a férfi felé fordult, nyilván megelégedte a várakozást. A férfi csak ekkor vette észre, hogy megérkeztek. Fizetett, és kiszállt a kocsiból. Az irodában azonnal a sötét öltönyös cégvezető sietett elé, és jelentőségteljes arccal átvezette a már ismert átriumon, de most másik irányba fordultak, és bevezette egy tágas, teátrális helyiségbe. Elöl elegánsan kárpitozott, fakeletes székek álltak, szemben egy kissé megemelt, színpadszerű tér, világos, vágott virágokkal díszítve. A férfi becsúszta kezét a zsebébe, és átadott egy CD-t a vállalkozónak. A sötét öltönyös távozott, a férfi pedig előrement, egy ideig állt az emelvény előtt, aztán leült az egyik székre. Néhány perc múltán azonban fölállt, és visszament az ajtó elé. Az érkezők kezét fogták vele, némelyikük megölelte. Közben megjelent egy sötét öltönyös alkalmazott, és némán megállt az ajtó mellett. Miután az utolsó érkező is belépett a terembe, a férfi az alkalmazott felé bólintott, és maga is bement a terembe. A sötét öltönyös hangtalanul becsukta mögötte a szárnyas ajtót. A férfi lassan előrement, várt még néhány pillanatot, amíg mindenki elhelyezkedett, és néhány mondatban köszöntötte a jelenlévőket. Arra kérte őket, hogy hallgassanak meg közösen egy körülbelül tíz percig tartó zeneművet, aztán helyezzenek el meggyújtott, úszó gyertyákat az urna előtti, vízzel föltöltött kehelyben. Gyertyákat a kehely melletti tartóban találnak. A férfi leült az első sorban, szemben az urnával, és az alkalmazott felé oldalsó helyiségben bekapcsolta a lejátszót.

Kiválasztotta az urna egyik pontját, rögzítette rajta a tekintetét, és megpróbált kizárólag a zenére összpontosítani. Testtartása nyugalmat és elmélyültséget sugárzott. Amikor már végképp úgy érezte, nem bírja tovább, szétrobban a testében egy rejtett tok, és a belőle kiáramló méreg minden egyes sejtjét egyidejűleg fertőzi meg, lehunyta a szemét néhány pillanatra, és egy mély, gyomorból föltolt, a környezete számára észlelhetetlen hanggal berezgettette az egész testét. Ez a rendkí-

vül finom tremor megtartotta, és újra megerősítette benne a reményt, nem omlik össze nyilvánosan. Értelmetlen és undorító cirkusznak tartott minden nyilvános búcsúszertartást, az exhibicionisták és voyeurök rítusának, de valahogy el kellett jutnia, el kellett jutniuk a végére. Különös módon az utolsó taktusokra tényleg teljesen lehiggadt, és valóban figyelni tudta a telt és arányos akkordokat. A szertartás végén, miután mindenki elvégezte a gyertyagyújtás és vízre bocsátás egyébként megindító gesztusát, elbúcsúzott a jelenlévőktől, és most már egyedül maradván a teremben, visszaült a székre. Fogalma sem volt, mi következik, ezt valahogy elfelejtették tisztázni. Menjen oda a talán még az oldalsó helyiségben várakozó fekete öltönyöshöz, és szóljon neki, hogy akkor készen is lennének, csomagolja be az urnát, mintha egy ajándékboltban lenne? Vagy majd egyszerűen csak a kezébe nyomják, és viheti? Néhány perc múlva szerencsére megjelent a fekete öltönyös, de nem az oldalsó helyiség felől, hanem valahonnan mögüle, tapintatosan a vállához hajolt, ahogy az uralkodókat szokták kiszólitani a páholyokból sürgős, országos ügyekben, és azt suttogta a fülébe, hogy körülbelül öt perc múlva hagyja el a helyiséget, mert készülniük kell a következő szertartásra. A férfi bólintott, és még mielőtt föltehetett volna egy nyilván szerencsétlenül megfogalmazott kérdést az urnára vonatkozólag, a fekete öltönyös hozzátette: az átadásra vonatkozó részleteket a cégvezető úrral fogja megbeszélni, az irodában. A férfi újra bólintott, megvárta, amíg az alkalmazott elhagyja a helyiséget, és fölállt. Odalépett az emelvényhez, rátette két ujját az urna falára, és azt mondta: hamarosan vége. És az utolsó szót, minden drámai él nélkül, szinte szórakozottan megismételte.

A férfi aláírt az irodában három nyilatkozatot az urna átvételével kapcsolatban, elrendezték az utolsó adminisztrációs ügyeket, végül az iroda egyik oldalsó ajtaján a szertartáson is segédkező alkalmazott betolt egy kisebb méretű, négyzetes, kerek asztalt. A cégvezető és a férfi szinte egyszerre álltak föl. Az asztalkán egy zárt, teljesen jellegtelen, szürke doboz állt, a tetején praktikus, kis fogantyúval. A férfi egy pillanatra teljesen kívülről látta nevetséges helyzetüket, ahogy ott állnak hárman a kerek asztal körül, és bámulják a szürke dobozt. A férfi magához vette az urnát, és taxit hívatott. Egy ugyanolyan külsejű limuzin gurult az épület elé, mint amilyenel érkezett. A férfi most a hátsó ülésre szállt be, és az ölébe állította a dobozt. Összепillantottak a sofőrrel az utastérben lévő visszapillantó tükörben, és a férfi bement a címet. A férfi két kezét a doboz tetején nyugtatta, és újra és újra hisztérikus röhögési ingere támadt, ahogy ott ült a hátsó ülésen, mintha csak egy csomagolt tortát vagy egy magas kuglófot szállítana az ölében. Fogalma sem volt, mit fog kezdeni *addig* az urnával. Így, egy fémes, ízléstelen tartályba zárva semmi köze nem volt a hamvakhoz. Mi köze lehetne hozzá? Mi köze lehetne a hamuhoz, a porhoz, az örleményhez? Az viszont mélységes nyugalommal, szinte derűvel töltötte el, hogy tudta, mostantól kezdve nincs szüksége senkire, az örökkévalóságig nem lesz szükségük harmadik személyre. Kedélyállapota teljesen átfordult, mire megérkezett a ház elé, és valóban olyan hangulatban szállt ki a gépkocsiból, mintha csak kellemesnek ígérkező vendégségbe érkezett volna.

Rögtön észrevette a fekete kabátos, középkorú nőt. Abban a pillanatban, hogy föltűnt a sarkon, képtelen volt elmozdítani a tekintetét róla. Igyekezett föltűnés nél-

kül viselkedni, fejtartásával is jelezni, más köti le a figyelmét, szemizmai azonban megbénultak, lehetetlen volt máshova néznie. Fogalma sem volt, honnan ismeri a nőt, életének melyik rekeszéből lépett elő, és miért nem lehetett elfordulnia. A nő hosszú, egyenes vonalú, elegáns kabátot viselt. Sötét, merev haja a válláig ért, talán paróka volt. Az erős járomcsontok domború vonalát még határozottabban kiemelte a mozdulatlan mosoly. Ugyan sötét, szinte teljesen fekete szemüveg volt rajta, a férfi mégis kétséget kizáróan érezte, a nő őt nézi. A férfi mozdulatlanul állt a járda külső szélén. Miután elhaladt mellette a nő, halkán a nevéen szólította, legalábbis azt a nevet ejtette ki, amelyről úgy vélte, hozzá tartozik. A nő járása alig észlelhetően mintha lelassult volna, mint amikor egy film sebessége egy jelentéktelen, pillanatnyi mechanikus beavatkozás hatására lelassul. Két-három lépés után azonban már újra ugyanabban a ritmusban haladt tovább, ahogyan korábban. A férfi elfordította tekintetét, átvágott a járdán, és bement a házba.

A dobozt először az előszobában állította le a földre, a fogas alá. Levette a kabátját, kezét mosott, és vizet engedett a forralóba. Két bögrében különböző teákat készített, és leült az asztalhoz. A forraló előbb sziszegni kezdett, majd egyre hangosabban fortyogni. A férfi fölállt, és mielőtt a készülék automatikusan kikapcsolt volna, lekattintotta a fogó alatti kapcsolót. Fölöntötte a teákat, és a zsinórjuknál fogva szórakozottan úsztatta körbe-körbe a filtereket. Aztán abba hagyta, kiment az előszobába, és behozta a konyhába a dobozt. Levette a fedelét, és kiemelte belőle az urnát. Előbb a konyhaasztalra akarta tenni, de aztán meggondolta magát, és átvitte a konyhából nyíló dolgozószobájába. Sem az asztalon, sem a polcokon nem volt szabad hely, és egyébként is lehetetlennek találta, hogy éppen ott helyezze el, akár csak átmenetileg is. Visszament a konyhába, újra át az előszobán, és egyenként bejárta a szobákat, kezében az urnával, mintha csak körbe szeretne volna vezetni a lakásban, mint egy új látogatót. Végül újra a dobozba tette, kivette a vízből a teafiltereket, és bámult kifelé az erkélyajtó fedetlen üvegén. Úgy gondolta, semmi értelme sem lenne, ha már ma elindulna. Egyébként is hamarosan lezárják a létesítményt. Talán sikerül aludnia, és másnap, a kora délelőtti napsütésben indulhat útnak. Megitta az egyik bögre tartalmát, és átment a dolgozószobájába. Leült az asztalhoz, és számba vette az évtizedek óta ugyanott álló tárgyakat. Semmit sem érintett meg, és semmi sem érintette meg, mintha egy idegen lakásban lett volna. Próbálta összeszedni a gondolatait, hogy mit kell még elintéznie. Millió tennivalója volt, mielőtt a felesége megérkezett a tanításból. Egyre sem emlékezett. Bekapcsolta a mellette lévő rádiót, egy ismerős szimfónia dallama csendült föl. Megkönnyebbülten hátradőlt a széken, még csak az első tétel kezdő témájánál tartottak. Ha szerencséje lesz, nem szólal meg közben senki. Lehunyta a szemét, újra megpróbált kizárólag a zenére koncentrálni, de egyre elviselhetlenebbé tágult a zene mögötti üres, ellenséges csend. Kinyitotta a szemét, és az jutott eszébe, hogy nem hagyhatja a dobozban, hiszen nem tudhatja előre, mikor lesz kész, mikor végez. Fölállt, újra kivette az urnát a dobozból, bevitte az egyik szobába, és lerakta az asztalra. Végül mégis átvitte magához. Egy kis cserépedényben mécesst gyújtott előtte, és próbálta megszokni az otromba edény látványát.

Másnap reggel mégis ellenkező irányba indult először, mert amint fölébredt, elhatározta, még arra a néhány napra sem hagyja abban a rettenetes vödörben.

Próbálta elképzelni, mennyi égéstermék marad egy ember után. A hamvasztó korporsó maradványaival nem kellett számolnia, mert a temetkezési vállalkozó fölvilágosította, hogy mivel a fahamu könnyebb, a berendezés elkülöníti a hamvasztási folyamat során az elhunyt hamvaitól. A férfi körülbelül négy, legfeljebb öt kilóra becsülte a hamvakat tartalmazó urna súlyát. Maga az edény alig lehetett több egy kilónál, ebben egészen bizonyos volt, mert amikor a bemutatóteremben megtekintették az urnákat, és az egyiket, maga sem tudja, miért, megemelte, meglepődött, hogy a nagyságához képest milyen könnyű. Úgy emlékezett, hogy ha fölfelé indul a pályaudvar felé, még mielőtt kiérne a sugárútra, az egyik mellékutcában van egy virágbolt, ahol egyéb lakberendezési kellékeket is lehetett kapni. Az üzlet már hosszabb ideje nyitva lehetett, mert az árusok gondosan és kétségtelenül igen látványosan berendezték a bolt körüli szabad térséget is. A helyiség jóval tágasabb volt, mint ahogy kívülről vélni lehetett. A férfi föl-alá sétált a földre és asztalokra állított, különböző formájú vázák és csokrok között. Hamarosan egy eladó lépett hozzá, és megkérdezte, mit parancsol. A férfi fölneézett, és abban a pillanatban észrevette a bolt mélyében álló egyik asztalon a tálat. Száját kissé eltávtva, megigézve bámult el az eladó válla fölött. A nő nyilván nem értette a férfi viselkedését, ösztönösen kissé hátrafordult, mire a férfi elnézést kért, és magyarázólag hozzátette, hogy éppen észrevett valamit, ami különösen érdekelné. Nem nevezte meg a tárgyat, mert nem tudta pontosan, mi lehet a funkciója. Vázának túl alacsony és öblös volt, tálnak ellenben túl magas. Nagyszerű, mondta a nő, és különös módon még mielőtt a férfi jelezte volna az irányt, elindult az edény felé. Erre gondol, kérdezte, és pusztán két ujjal megérintette az edény kifelé hajló peremét. A férfi bólintott, mire a nő, szelíd hangletéssel, hol a férfi, hol pedig a tárgy felé fordulva beszélni kezdett. Elmesélte, hogy a darab csak néhány napja érkezett, és éppen ma reggel állították ki először. Neki is azonnal föltűnt az edény rendkívüli formája és színezése. A kerámiát igen magas hőfokon égették ki, így eredetileg még máz nélkül sem engedné át a vizet. És az égetésnek köszönhetően gyönyörű a hangja is, mondta, és ujjai külső falával megütötte az edényt, mire az tisztán megcsendült. Az egymást érintő, egymásba fonódó színárnyalatokat pedig a földpátos mázhoz adott növényi hamuféleségek fénoxidjai adják. Ismer néhány keramikust maga is, és azoktól tudja, hogy e különös edények készítői maguk sem tudják pontosan előre, hogy milyen árnyalatvariációk jelennek meg égetés közben. A férfi csak félig figyelt az eladó szavaira, és a hosszúkás, kehelyszerű tál szabálytalanul hullámzó formáját nézte. Nem is hullám, gondolta, hanem inkább egy vízbe merülő hajó. És a türkizzöld árnyalatainak játéka miatt valóban úgy tűnt, mintha eleven hullámzás ringott volna az edény lágyan domboruló falán. A férfi vett még huszonöt szál fehér rózsát, és arra kérte az eladót, hogy minden dekoráció nélkül, pusztán nyalábba fogva és papírba tekerve csomagolja. Az eladó kedvesen rámosolygott, miközben összeválogatta a rövid szárú, kislejű, húsos szirmú virágokat, és csomagolás közben figyelmeztette, ha csak a közelbe viszi a csokrot, akkor is be kell vágnia a szálakat, mielőtt vízbe teszi.

A férfi lerakta a virágcsokrot a konyhában, és bement a szobába. Kicsomagolta a tálat, és a földre állította, az asztal elé. Aztán az urnához lépett, levette a fedelét, és kissé tanácstalanul bámult a sötét nyílásba. Nem látott semmit, csak a fekete úrt. Még sohasem látott emberi hamvakat, és soha nem is próbálta elképzelni. Tudta, hogy a krematóriumban finomra őrlik a maradványokat, mégis irtózott a

gondolattól, hogy esetleg egy nagyobb darab mégis visszamaradt. Végül két kézzel magához emelte a nyitott urnát, a tál mellé térdelt, jobb kezével átkarolta, és ugyanazzal a mozdulattal a testéhez szorította az edényt, és kissé a tál fölé hajolva, másik kezével segédkezve óvatosan szórni kezdte a hamvakat a tálba. A finom szemcséjű, szürke hamu lassan fölvette az edény formáját, és körülbelül félig megtöltötte a tálát. A férfi maga mellé állította a kiüresedett urnát, és lassan, tétovázva megérintette a hamvakat. Előbb csak az ujjával, majd az egész tenyerével, éppen csak simítva. Aztán elengedte a kezét, és hagyta, hogy kissé bele-süllyedjen tenyere a puha halomba. Lehunyt szemmel, mozdulatlanul térdelt a tál felett, majd hirtelen megrándította a kezét, mert érezte, hogy az ujjai között lassan összecsomósodik az átnedvesedő hamu. Kissé visszadőlt, hogy ne legyen az arca a tál fölött. Óvatosan kiemelte kezét a hamuból, és finoman sodorgatta egyik ujjával a másíkról a ráragadt szemcséket. Aztán fölállt, magához emelte a tálát, és elhelyezte az asztalon. Az urnát visszarakta abba a dobozba, amelyikben hozta, és a dobozt beállította egy szekrénybe. Majd kiment a konyhába, kicsomagolta a virágot, és egy vékony pengéjű késsel levágta a rózsák gömb alakú, húsos fejét, közvetlenül a csészelevelek alatt, de úgy, hogy a zöld levélkék még összetartsák a szirmokat. A szobában elrendezte a rózsafejeket a tál tetején, és leült az ágyra. Úgy gondolta, a látvány nem lett volna a másik ellenére sem. Aztán lehajolt, a lábához húzta az előző nap óta érintetlenül ott álló táskát, és kivette belőle a másik csomagot. Ez jóval kisebb volt, mint amit a konténerbe dobott. Egy teljesen átlátszó, körülbelül két tenyérnyi, nyomózáras tasak volt. Az egyik oldalára fehér címkét ragasztottak a felesége nevével, születési adataival és a kezelő osztály nevével. A férfi felpattintotta a tasak nyílását, és kivette belőle az apró tárgyakat. Egy ideig a tenyerébe fektetve nézegette őket, majd összezárta ujjait. Aztán újra kinyitotta tenyerét, és fölpróbálta a gyűrűket. Az egyik illett a kisujjára, azt ott is hagyta, a többit pedig belecsúsztatta a zakója zsebébe. Ahogy kissé oldalra dőlt, hogy elérje a zsebet, a könnyű napfénytől megvilágosodó ablaktáblára pillantott. Kint, a ringó lombok előtt a platánok vattás terméseiről levált, ezüstös fátylak vitorláztak.

A férfi fölállt, az ablakhoz lépett, nézte a tér mellett elhúzó forgalmat, a lombok takarásából hirtelen megjelenő, majd tovatűnő járókelőket, a fegyelmetten lépkedő vagy gazdájuk körül ide-oda rohangáló kutyákat, aztán hirtelen megfordult, és a klinikáról való visszatérése óta először, fennhangon megszólalt. Na gyere, mondta, megmutatom neked az utcánkat. Fölkapta magára könnyű kabátját, és szinte derűsen kilépett a lakásból. A kapu előtt egy pillanatra megállt, mintha be akarta volna várni, hogy az éppen változó szín fölvegye végleges formáját, és a szemközti oldalon megjelenjen a borszaküzlet ajtajában vevő nélkül nézelődő tulajdonos, derekára kötött, kék kötényben; föltűnjön a sajtos kirakata, és mellette a halas dekorált csempékkel szegélyezett portálja. Aztán elindult a sarok felé, ahol a két nagy sugárút hegyesszöget alkotva fut össze, szárában a rondella alakú kávézó monumentális épületével. Minden megvolt, de semmi sem volt a helyén. A dolgok éppen csak annyira mozdultak el, hogy a körvonalak nem fedték, de még érintették egymást, mintha egy érzékeny lencsét nem állítottak volna teljesen élesre. A péknél némán hajlongtak az üveg mögött az emberek, az idegen arcú zöldsége mélézva törölgette egy ronggyal a rekeszek-

ből egyenként kiemelt gyümölcsöket, az étterem utca felőli ablaktábláit már kinyitották, az asztalokat megterítették, de még csak a személyzet árnyai suhantak ide-oda a sötét helyiség belsejében. A banknál alkalmi virágárus kínálta némán vézna csokrait, a falba süllyesztett pénzkiadó automata előtt fiatal turista pár állt, főszerelkezve mindenféle zsákokkal, nehéz lábbelikkel, mintha csak erdei túrán lennének. A férfi megállt a metrólejáró melletti közlekedési lámpánál, és az útvonalon gondolkodott. Ha elérte a sugárút túloldalán lévő, tükrös kávéházat, onnan háromféleképpen lehetett továbbmenni. Balra fordulva, a rotonda mellett, és akkor alig húsz lépés után máris bekanyarodhat a kertbe futó utcába, vagy ellenkező irányba megy, és szinte rögtön ráfordul a keresztező sugárútra, és onnan közelíti meg az utcát, vagy ahogy általában mentek, átvágtak a kávéházzal szemközti, átlósan futó szűk, de élénk, rövid utcán, és a háromszögletű terecskébe belefutva érik el a kert felé vezető utat. A tér alig volt nagyobb, mint egy kissé túlméretezett járdasziget, berendezése mégis egy teljesen szabályos köztér hangulatát árasztotta. A háromszög csúcsain vézna, de magas fák álltak. Az egyik sarokban egy ruhásszekrény nagyságú újságosbódé gubbasztott. A napilapokat, folyóiratokat a kihajtott táblákra erősített tartókba dugták, az árus pedig a szekrény belsejében állt, többnyire csak a szűk nyílásban megjelenő kezét lehetett látni, amikor a pénzügyeket intézte. Vele szemben egy vékony, egyenes vaspóz-nán jellegtelen óra mutatta az időt, közöttük pedig alacsony, kovácsoltvas ivókút csobogott. Előtte még egy rozszant pad is volt, ahol rendszerint rongyos alakok üldögéltek. Innentől teljesen egyenes út vezetett a parkig. Ha nem szálltak metróra, mindig ezen az útvonalon közelítették meg a kert túloldalán fekvő városrészeket. Nézte a köveket, a portálokat, a kovácsoltvas kapukat, az aszfaltba sajtolt jelzéseket, az épületekre helyezett szerelvényeket, mindenre ráismert, de semmi-re sem emlékezett. Úgy képzelte, a halottak nézhetnének körül így a világban, a múlt és a jövő emlékezete nélkül.

Nyilván több ezerszer bejárta egyedül és vele az utcát, valószínűleg mégsem ültek be sohasem az utolsó épület sarkán lévő kis kávézóba. Az utcán nem volt hely asztaloknak, de belülről is mindkét oldalon rá lehetett látni a kert szemközti bejáratára. Csupán egy szűk, szobaajtó szélességű, rácsos vaskapu volt. A nyitvatartási idő alatt mindig kitarva állt, a sétálók egyesével, folyamatosan haladtak át rajta. A férfi már induláskor tudta, még nem fog belépni a parkba. Továbbmehetett volna a mindkét irányban enyhe ívben kanyarodó, magas, aranylő szigonyfejekben végződő kerítés mellett, balra a színház, jobbra a líceum irányában, de sohasem indultak arrafelé. Nem szeretett a fölé magasodó díszkerítés mellett sétálni, és bámulni a léptei ritmusára ismétlődő rácsok rudazatától szétszaggyatott, varázslatos tájat. Belépett a kávézóba, és leült közvetlenül az utca felőli, széles és magas ablaktábla mellé, egy üvegen beeső, éppen széknyi szélességű, napsütötte sávba. Valójában nem óhajtott fogyasztani, de amikor hozzálépett a pincér, kért egy filteres mentateát. Kissé az ablak felé fordulva, hunyorogva nézte a kerti kaput, és a nyílásban fel- és tovatűnő, sokféle embert. Aztán lehunyta a szemét, jól-esett szemhéjának a napsugarak üveg által fölerősített melege, amely aztán kellemesen szétterjedt az egész szemgolyóján. Egyszer csak mintha zörgést hallott volna maga mellett, mintha valaki az asztalt vagy a közeli székeket húzogatta volna. Az első pillanatban nem reagált, de résnyre kinyitotta a szemét, és oldalra fordult. Az asztalra támaszkodva

egy támolygó alak állt. Elcsigázott, különös lejtésű, de végül is egyáltalán nem kellemetlen hangon azt kérdezte, hogy leülhet-e az asztalhoz. A helyzet nem volt szokatlan, a város tele volt örültekkel, és a férfi rendszerint elnézően viselkedett velük. Alig láthatóan intett a fejével, a másik ezt nyilván beleegyezésnek vélte, és bizonytalan mozdulatokkal leült a férfi mellé. Szűk volt a hely, valahogy mégis úgy helyezkedett el, hogy nem volt terhes a közelsége. A férfi visszafordult az ablak felé, és újra lehunyta a szemét. Meg is feledkezett egy pillanatra a másik jelenlétéről, amikor egyszer csak a mellette ülő azt kérdezte, hogy ha újra visszafiatalodna a férfi az aktustól, hajlandó lenne-e őt szeretni. A férfi kinyitotta szemét, és a másik felé fordult. Az alak úgy ült, hogy pusztán a körvonalait lehetett látni, az arca teljesen beleszövődött a közvetlenül mellette besütő, erős fény hatására csak még sötétebbnek látszó árnyékba. A pincér ekkor lépett újra az asztalukhoz. Udvariasan, de félreérthetetlen határozottsággal fölszólította a férfi mellett ülőt, hogy ne zaklassa a vendéget, azonnal álljon föl, és hagyja el a helyiséget. A figura rekedten, hurutosan fölnevetett, imbolyogva föltápáskodott, és még mozdulat közben kimérten, de a hangjában gúnyos éllel szavalni kezdte, ember földet szánt s alatta pihen, és nyárra nyár jön és meghal a hattyú. A pincér ekkor már fogta a nő könyökét, és húzta az ajtó felé. A nő, mielőtt teljesen kitéssékelték volna a helyiségből, még hirtelen visszafordult, és egyenesen a férfi asztala felé fordulva azt mondta: Mit akarsz? És egyáltalán nem ellenségesen, szinte együttérző szomorúsággal megismételte: Qu'est-ce que tu veux?

A férfi tűnődve elkortyolgatta a vastag falú üvegcsészében kihozott, lassan hűlő mentateát, aztán kézbe vette a felöltőjét, és elindult visszafelé az utcán. Felidézte a kert topográfiáját, és fontolgatta, merre induljon el másnap. Amikor még inkább csak játékból, mintha bújócskát játszanának, beszélgettek róla, akkor is mindig azonnal felidéződtek a park tisztásai, ligetei, virágos szigetei, és akár csak sétatájakkor, képzelete is mindig ugyanazokon az utakon járt. Dél felé szinte sose fordultak, ha a városba igyekeztek. Vagy az átellenes keleti, vagy pedig az északkeleti kijárat irányába mentek. Innét csak néhány lépésre volt a Színház tér, ott lakott az egyik hatalmas, magas épület tetején a barátja, egy dúlt arcú, hórihorgas aggastyán. És innét nyílt egykori könyvesboltjának utcája is, amelynek faragott faportálja előtt lekapatták magukat egy vándor fotográfussal. Különös fotográfia volt, mert az utca lejtése miatt úgy hatott, mintha velük együtt kissé megdőntötték volna a horizontot. A könyvesbolt már akkor sem létezett, egy testápolószereket árusító butik költözött a helyére, a kissé gyanakvó eladó nyilván nem értette, hogy miért éppen az ő boltját választották ki fényképezkedésre. És akkor is ezt a kijáratot választották, ha a Kormányzóság egyik épülete mellett akartak elsétálni, amelynek magas, teljesen egyenes és sima kőfalára egy hosszú poéma tajtékosan hullámzó mondatait festették föl, amelynek szavaitól minden egyes alkalommal elszorult a torka. A széles, nagystílusú keleti kapu túloldalán már kavargott a város. Ha itt hagyták el a kertet, akkor a romantikus nevű, szemközti kávéházban még utoljára levegőt vehettek, mielőtt elmerültek volna a forgatagban. Most viszont semmi sem mozdult, bensejében csak kongott a süket csend, és tudta, soha többé nem hagyja el a kertet. Ez viszont nem kavarta föl, látott már elég magasba szökő vagy süllyedt napot, és az élet fordulását, mit az ember, ha sejt is, sose lát. Tudta, most már végső otthonra lel ő is, ahol eddig csak átjáró

vendég volt, az őrző fák, gyökereikkel földet megkötő cserjék, a levegőt megszínező virágok között. Csak el kell jutnia valahogy újra a falak mögé, meg kell találnia az alkalmas helyet, és el kell engednie azt, ami már amúgy sem ember.

Aznap többször is megpróbált visszatérni a lakásba, de képtelen volt rá. Újra és újra megtorpant, és hamarosan azon kapta magát, viszi vissza a lába a kert felé. Mert ha még nem is tud ott lenni, benne lenni, legalább a közelében lehessen, érezze a ligetek felől áramló, fűszeres szél érintését, hallhassa a lombok zúgását, mintha valaki folyamatosan, halkán szólítaná, vagy egyszerűen csak kerülgethesse a vidéket, ahogy a közeli líceum kamaszai sündörögnek az elérhetetlen távolságban röpködő, végzős lányok körül. Csak akkor nyugodott meg, amikor a távolban fölhangzottak a parkörök zárásra figyelmeztető sípjai. Másnap délelőtt intéznivalója akadt a prefektúrán, így a folyó túlsó oldaláról érkezett. A szökőkút-nál egy ideig ellődörgött, bámulta a mutatóványosokat. Ha külön útjaik voltak, mindig itt találkoztak a boltok zárása után, és a szélesen hömpölygő sugárút mögötti szűk, emelkedő utcákon csatangolva indultak hazafelé. Automatikusán most is arrafelé vette útját, átvágott a Színház téren, és amikor odaért a park oldalsó bejáratához, gondolkodás nélkül besétált a kertbe. Rögtön balra fordult, az Orangerie mellett, fölment egészen a kastélyig, és onnan átnézett a kissé mélyebben fekvő, kör alakú medence fölött a túlsó oldalra. Tudta, alkalmas helyet majd ott talál neki. A nyílt, pázsitos mezőkön nem hagyhatja ott, nincs hová elrejtene, semmi nem óvna sem a hőségtől, sem a viharoktól, sem a szakadatlan föl-alá vonuló, idegen hordák bakancsaitól. Innét egyenesen délnek tartott, csak a nyirkorgó karusszal oldalánál állt meg újra, és nézte az építmény tekerdő tetejét, az alatta forgó árnyékokkal. Szaladtak a pingált falvak, némelyik cifra kocsni elé fogva, utánuk bőszarvas, nyergében egy kék ruhás, kicsi lánykával, aztán egy vörös oroslán, és újra és újra egy fehér elefánt. És az egész futott, kergette a sose utolért végét, forgott, keringett maga körül, cél nélkül, és velük futottak az apró, kéjes sikolyok, fel-felvillanó, finom metszésű profilok, röpke kacajok, és a kis utasok markolták üdvözült arccal maguk előtt a vasrudat, míg a hajszás, vak forgás ki nem fulladt, és néma mozdulatlanságba halt az egész. A férfi délnyugatnak fordult, és mintegy lehatárolta tekintetével azt a térséget, amelyet még le kell járnia, hogy ráleljen a megfelelő fekvésre, talajra, és ezt össze tudja kapcsolni az alkalmas idővel. Meglehet, hogy már akkor ismerte azt a helyet, amikor évtizedekkel ezelőtt először beléptek a parkba. De akkor az élet felől érkeztek. Elsétált a teniszpályák, a játszótér és a kiállítási pavilon mellett, és még mielőtt balra fordulhatott volna, elhagyta a kertet a délnyugati kapun. A sarki kávéház kirakatában már csak néhány árny hajlongott, az utca, amely egykor egyenesen az otthonukhoz vezetett, mire a végére ért, szinte teljesen elnéptelenedett.

Nem tudta pontosan, hány útja van még az érkezésig. Fontolgatta a körülményeket, az időjárási és talajviszonyokat, a szállítás módját. Járkált föl-alá a lakásban, bámult ki az ablakon, nézte a magokat egymás elől elkapkodó, padok között futkározó galambokat, a játszótér kötélhálós mászókáján tornászó gyerekeket, a mögöttük golyózó férfiakat, ahogy az egyik guggolva méri be a távolságot, miközben a másik mágneses golyófelszedőjével húzta magához az ezüstösen megcsillanó fémgolyókat. Néha rágyújtott, volt még néhány szál az ő cigarettájából, ott feküdt a csomag a konyhaasztalon, ahol valamikor hagyta.

Forgatta, melengette tenyerében apró öngyújtóját, de már nem emlékezett rá, hiába peregtek szeme mögött szakadatlan a képek, ahogy a zuhogó eső cseppjei csúsznak le az üvegen, homályosan, torzítva a bennük rezgő képeket. Semmi dolga nem volt már a lakásban, a várakozáson kívül. Amikor megszólalt a csengő, az első pillanatban nem is értette a jelzés értelmét. Bambán bámult a hang irányába, és csak a második, már jóval hosszabb ideig tartó berregésre mozdult meg. Talán a szomszéd, gondolta, mert csöngetni csak a lépcsőházból lehetett, és egyébként sem hallotta a falépcsők recsenését, noha a konyhában ült, közel a bejárati ajtóhoz. Fölállt, és kinézett a szembogárnyi kukucskalón. A halszemoptikás lencsében az egész emelet széthúzott kontúrjait látta, és egy várakozó torz alakját. Elfordította a zárat, és kinyitotta az ajtót. Egy idegen csomagkézbesítő volt, egyenruháján ismeretlen cégjelzéssel. A férfi kérdően rápillantott, a másik pedig kissé maga felé billentve egy négyszögletes, kisebb tortadohoz nagyságú csomagot, fölolvasta a címzett nevét. A férfi egy pillanatilag tétovázott, aztán bólintott. A kézbesítő átnyújtotta a csomagot, megkérdezte a férfi nevét, és bepötyögtette egy készülékbe. Majd a férfi felé fordította a kijelzőt, hogy írja alá. A férfi rákanyarította a nevét az üveglapra, de csak értelmezhetetlen, kalligrafikus nyomok maradtak rajta. Jó lesz így, kérdezte a férfi. A kézbesítő maga felé fordította a készüléket, kedvesen a férfit mosolyodott, és azt mondta, körülbelül mindegy. Aztán elköszönt, és leszaladt a lépcsőn. A férfi bevitte a csomagot a konyhába, az asztalra rakta, nézegette a jellegtelen csomagolást, a feladót. Egy, a számára ismeretlen nevű helységből küldték, egy semmitmondó cégnév pecsétjével. A férfi ide-oda forgatta a néma dobozt, aztán visszarakta az asztalra, és nem érintette meg többé.

Fullasztó, nehéz derengés. Az ölmos pára vastag függönyökben ereszkedett alá. Végtelen, mocsaras mező. Csak a lábait látja, rongyokba kötözött, formátlan tuskók. Néhol bokáig süllyed a lápos televényben. A talpa beleszívódik a talajba, mintha húznák lefelé, alig bírja kitépni a húsos földből. Meresztgeti a szemét, nem érti, hol jár. A föld áttetsző, legfölső rétege alatt szétmállott testek, ruhacafatok, legalábbis így látja, mintha vékony, töredezett jégréteg alól derengenek fölfelé. A ködben madarak csattognak, nem látja, csak hallja őket, meg-megsuhintják arcát a csapkodó szárnyak. Aztán a bűzt is érzi, a fölszálló, miazmás párát, csupa émelyítő, keserű és édesség lesz a szája, sűrűn kavarog a gyomra, föl-föllöttyen a torkába valami savós, grízes kása. Egyik kezében dézsaszerű, nehéz favödör, vonszolja, félig a földön húzza magával. Mint aki parancsot teljesít, kézzel meri föl a talajról az oszladékot, önti, rázza, csapja bele a vödörbe. Fölnéz, menekülne a tekintete, de körös-körül csak a pusztulás ártere. Ilyeneket álmodott.

Nem beszélt hozzá. Néha elmozdított a tál tetején egy fonnyadó, zsugorodó rózsafejet, arrébb gurította, aztán vissza, és szinte csak titokban megérintette az alatta lévő, enyhén érdes szemcséket. Az egyik reggel bele is markolt, és óvatosan összezárva öklét, mintha egy élő kisállatot rejtegetne, maga felé húzta. Aztán belesüllyesztette zsebébe, szétnyitotta tenyerét, és elengedte tartalmát. Hüvelykujja belső falával lesodorta bőréről a maradékot, aztán kivette a kezét a zsebéből, és összedörzsölte a másik kezével. Attól kezdve már csak egyféle utat tett meg, végig az utcán, a délnyugati kapuig. De a kertbe lépve még mindig nem fordult jobbra. Az egyik napon ugyan megállt a hármas útelágazásnál, mert vele szem-

ben, a méhéziskola félkörben álló, különböző magasságú fakaptárjai előtt különös színjáték folyt. Mintha egy fantasztikus misztériumjáték részese lett volna. A kaptárak előtti téren hat néma figura hajlongott. Mindegyiken csúcsos, fehér kalap volt. A kalapok széles karimájáról hosszú, alul merevítővel ellátott, zsinórral zárható tüllháló csüngött alá. Az alakok valószínűleg a saját utcai öltözéküket viselték, és erre húzták a buggyos, szinte könyökig érő mandzsettát és a fehér, a cipők nyílását teljesen elzáró lábvédőket. A ruházatukon, a fejükön és a kezükön viselt kellékek mind komikusan fölnagyították és elidegenítették a testrészeket. Mintha egy idegen bolygóról érkezett társaság végezte volna ismeretlen jelentésű szertartását. Lassan, szinte lebegve közlekedtek, marionettszerű, geometrikus mozdulataik különös módon meghosszabbodtak a térben, mintegy fölrajzolva a légre a koreográfiát. Forogtak, siklottak, hajlongtak a rakodókaptárak előtt, némelyikről leemeltek egy fiókot, kihúztak belőle felülről egy rekeszt, ide-oda billegetve busa, sisakos fejüket vizsgálgatták a nyüzsgést, majd visszatolták a keretet a helyére. Mintha fontos küldetésben járnának, föl kellene kutatniuk valamit, amit aztán magukkal kell vinniük a földöntúli utazásra. A férfi mozdulatlanul állt, még a száját is kissé eltátotta, amikor az egyik figura két mozdulat közben hirtelen megállt, felé fordult, és éppen csak könyökből megemelve karját, röviden felé intett vastag, bumfordi kesztyűs kezével. A férfi elmosolyodott, tétován visszaintett, aztán megindult balra, a kiállítási pavilon felé.

Az épület duplaszárnyú ajtaja mindig nyitva volt, látni lehetett a tágas terem falára akasztott képeket és a sötét térben árnyékként földerengő látogatókat, noha többnyire csak a teremőr tartózkodott a helyiségben. A bejárat fölött mozaikos, türkiz fríz húzódott, az egész felső emelet szélességében. A földszintet, a hosszanti oldalánál, mindkét irányban megtoldották két azonos nagyságú rondellával, és ettől az egész épület úgy nézett ki, mint egy középen emeletes bárka. A pavilon után a golyózók arénája következett, ahol néha szívesen elidőzött, nem is annyira a játékot, inkább az ökölnyi, rovátkolt fémgolyók mintázatát figyelve. Mintha középkori fóliánsok asztronómiai metszeteiről levált ábrák gurultak volna ide-oda, vagy csendültek meg az ütközéskor. Az aréna után többnyire jobbra fordult, elsétált a mesés kalandokkal telezsúfolt, zsvajgó játszótér mellett, és ha már átsütött a faszorlombjai között a délelőtti nap, szívesen elüldögélt a teniszpályákkal szemben, az ebben a napszakban általában idősebb játékosok nem túl gyors partijait figyelve. Azon a délelőttön sem sétált már tovább, hanem letelepedett az egyik üres padon. Éppen párost játszottak, még hozzá valószínűleg egyes párost, a hozzá közelebb állók azonban mindketten sortot viseltek, és legalábbis hátulról hasonló testalkatúak voltak, így nem volt biztos benne, hogy ők is különböző neműek. A látóterében alácsüngő, lassan hajladozó lombok többnyire kitarták a szálló labdát, így csak a néma hajladozást, a megrendülő karokat, ütőket, a futó vagy fékező lábakat látta, és ez inkább szabadtéri pantomimmá tette a játékot. Ez viszont szinte jobban lekötötte a figyelmét, mint egy közönséges labdajáték. Gyakorlott játékosok lehettek, mert rendszerint hosszú labdamenetek váltották egymást. Elmerülten figyelte a partit, az első pillanatban észre sem vette, hogy egy aprócska, kék ruhás lányka áll előtte. A lányka kissé közelebb lépett a férfihoz, mire az felé fordult. A gyerek előrenyújtotta az egyik kezét, jelentőségteljesen a férfira nézett, és lassan kinyitotta az öklét. A tenyerében egy oldalra dőlt, moz-

dulatlan tücsök feküdt. Tudod, mi ez, kérdezte a lányka. A férfi bólintott. Meghalt, mondta a kislány, és megrebbent a szeme, mint éj sötétjén egy villanás. Majd hirtelen összezárta az öklét, sarkon fordult, és elszaladt. Mielőtt azonban végleg eltűnt volna, akár egy röpke fény, még egy pillantásra visszafordult. Mozdulatát csak a szőke hajtincsek lobbanása jelezte, a férfi mégis a szemével intett vissza, mintha valóban elkapta volna a másik tekintetét.

Másnap reggel arra ébredt, hogy ömlik az eső. Fölkelt, az ablakhoz sétált, látta, hogy már jó ideje eshetett. Fölöltözött, majd összegyűjtötte a rózsafejeket a tál tetejéről, és beleszórta őket egy kis dobozba. Aztán behozott a konyhából egy vállra akasztható, sűrű szövetű, vastag vászontarisznyát, oldalára fektette, széles nyílásával a tál felé, és kissé megemelve az edényt, beletolta a tarisznyába. Amikor a tarisznya szinte az egész edényt elnyelte, óvatosan megemelte a tarisznya tál alatti fülét, és lassan dönteni kezdte az edény tartalmát a tarisznyába. Mire kiürült az edény, a tarisznya jó háromnegyedig megtelt. A férfi visszaszórta a tálba a rózsaszirmokat, fölvette a kabátját és a kalapját, aztán visszament a szobába. A vállára akasztotta a tarisznyát, körülnézett, a kulcsa után nyúlt, de aztán mégsem vette magához. Leoltotta a villanyt, és kilépett a lakásból. Ez volt életének utolsó napja, amelyiknek még megjegyezte a nevét. A szokott útvonalon ment, járókelőkkel szinte egyáltalán nem találkozott, csak az eső elől menekülőkkal. Határozott, egyenletes léptekkel haladt, egyik kezét a zsebébe dugta, a másikkal a vállára akasztott tarisznya két fülét fogta össze a melle magasságában. Amikor belépett a délnyugati kapun, azonnal jobbra fordult, elment a méhészkola félkör alakban álló kaptárjai mögött, és besétált egy fákkal, cserjékkel körbezárt, ovális alakú ligetbe. Ez volt a kert egyik legősibb része, a gondozott, erős növényzeten kívül más nem volt ott, csupán elszórtan néhány pihenőszék, amelyet a látogatók a maguk tetszése szerint helyeztek el. A férfi letért az útról, és átvágott egy erdősebb szakaszon. Amint kilépett a tisztásra, azonnal észrevette. Háttal ült neki, egy pihenőszéken. A férfi egy pillanatra megtorpant, aztán elindult felé, és oldalról megkerülte. Amikor szembeért vele, megállt, de nem nézett rá. A másik sem fordult felé, mozdulatlanul ült kabátban, kalapban, és némán bámulta a kalap karimájáról zuhogó vízfüggönyön túli világot. Aztán egyszer csak megszólalt. Látom, eljöttél, mondta. El. És láttál mindent? Láttam. Megtaláltál mindent? Meg. Találkoztál vele? Találkoztam. És akkor most elhoztad. El, mondta a férfi. A másik megmozdult ültében, mintha röviden intett volna a kezével, aztán azt mondta, ha gondolod, ülj le egy kicsit előtte. A férfi odahúzott mellé egy pihenőszéket, és a tarisznyát az ölébe emelve leült. Mit gondolsz, kérdezte egy idő után a másik. Indulhatunk? Indulhatunk. És visszatalálsz egyedül? Vissza. Mindketten fölálltak, először néztek egymásra. A férfi fél lépéssel hátrébb maradva követte a másikat. Szűk, kanyargó csapásokon haladtak, egyre sűrűbb növényzet között, kanyarogtak balra, jobbra, végül kiértek egy hasonló tisztásra, mint ahonnan elindultak. Erre gondoltam, mondta a férfi. A másik bólintott, kissé hátrébb tolta oldalán a tarisznyát, és elővett a zsebéből egy kinyitható, hegyes pengéjű kést. Egy pillanatig tétovázott, aztán beledőfte oldalába a kést. A tarisznya alja fölhasadt, és ömleni kezdett belőle a hamu. A szemcsék először lerakódtak a gype tetején, aztán lassan elszíneződtek, megfolytak, kisebb-nagyobb, formátlan tavacskákat képezve, majd lassan elmosódtak a füvek között, a teljesen fölázott földben. A férfi lassan, körkörösén lépkedett, hogy ne egy helyre omoljon ki

a hamu. Egyik kezében még mindig a kést tartotta, a másikkal pedig a lappadó tarisznyát ölelte. Nem sokat látott az egészből, mert az egyre erősödő zuhogás a szemét szinte teljesen elfedte. Aztán leemelte válláról az üres tarisznyát, és kifordította. Végül összecsurkta a kést, és fölnézett. Senki sem volt a ligetben.

A parkőrök már megszokták, hogy a férfi időtlen idők óta mindig ugyanott ül. Nem csinált semmit, csak ült mozdulatlanul, derűs közönnyel, egybeszövődve a környezetével. Az újaknak éppen úgy a park tartozékaként mutatták be, miként a mozdíthatatlan tárgyakat. Annyira természetessé vált állandó jelenléte, hogy senki sem kíváncsiskodott felőle. Egyszerűen ott volt, ahogy a körhinta, a szökőkutak vagy az ősfák. Csupán egyszer figyeltek föl rá újra, amikor az egyik parkőr, a zárás előtti utolsó ellenőrző körútján, még mindig ott találta. Amint észrevette a tisztás szélén, a szájába vette sípját, de végül mégsem fújta meg. Ráérősen odasétált a pihenőszékhez, megállt előtte, és halkán azt mondta, Monsieur. De a másik nem mozdult. Ezért kissé hangosabban megismételte a megszólítást. A férfi továbbra sem mozdult, mire hozzáhajolt, de most nem mondott semmit, csupán gyengéden megérintette a vállát. Erre a test alig észlelhetően, teljes kiterjedésében megremegett, és peregni kezdett a gyepre, mint egy kiszáradt, apró, kvarcos szemcsékből álló homokember.